

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Situační a výhledová zpráva

CUKROVKA – CUKR

Všechna ustanovení společné organizace trhů s cukrem v EU již platí i v ČR

V souvislosti se vstupem ČR do EU se významně zvýšily tuzemské ceny cukru

Od května 2004 velmi výrazně vzrostly dodávky cukru z ČR do zemí EU

2004

Prosinec

Vydává Ministerstvo zemědělství České republiky

Odbor analýz a speciálních komodit MZe ČR

Odpovědný odborný redaktor:

Ing. Ivan Svoboda Mze ČR

Ing. Eva Divišová Mze ČR
ředitelka odboru analýz a speciálních komodit

Zdroje informací, zpracovatelé podkladů

Český statistický úřad – ČSÚ
Českomoravský cukrovarnický spolek – ČMCS
F. O. Licht – International Sugar and Sweetener Report
Ministerstvo financí České republiky – MF
Ministerstvo zemědělství České republiky – Mze
Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO
Celní statistika
Státní zemědělský intervenční fond – SZIF
Výzkumný ústav cukrovarnický Praha – VUC Praha a. s.

ČSÚ upozorňuje, že po vstupu ČR do EU nemusí být získaná data o dovozu a vývozu úplná. U dodávek v rámci intrakomunitárního obchodu ČR v rámci EU budou chybět dodávky menších množství dané komodity, které nejsou monitorovány.

Termín **marketingový rok**, který je ve zprávě používán, začínal pro komoditu cukrovka – cukr 1. října příslušného kalendářního roku a končil 30. září následujícího kalendářního roku. Je používán především pro historické srovnání produkce a prodeje cukru v zahraničním obchodu ČR.

Termín **hospodářský rok** začíná v EU od 1.července příslušného roku a končí 30. června následujícího roku. Pro ČR je platný od 1.7. 2004.

Termín **kvótový rok**, který byl zaveden v NV č. 114/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů, začínal 1. září příslušného kalendářního roku a končil 31. srpna následujícího kalendářního roku. Kvótový rok končil již 30.4. 2004 a v dalším období již nebude uváděn.

Předkládaná Situační a výhledová zpráva Cukrovka, cukr navazuje na zprávu vydanou v srpnu roku 2004. Použité údaje jsou zpracovány podle informací dostupných k měsíci září roku 2004, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici na zemědělských agenturách Mze ČR, na okresních pracovištích Agrární komory a v budově Ministerstva zemědělství. Dále vycházejí jako přílohy periodik Agrospoj a v informační síti Agronet. Souhrn situační a výhledové zprávy je také k dispozici na síti Internet, na adrese: <http://www.mze.cz/>

Obsah

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a EU	4
1. Opatření na trhu ČR	4
2. Opatření na trhu EU	5
Světový obchod s cukrem	14
Odhad F.O.Licht z 29.10.2004	14
Evropská unie	16
Vývoj cen cukru na světových trzích	27
Pěstování cukrové řepy v ČR a zahájení řepné kampaně v roce 2004/05	28
Pěstování cukrovky v roce 2004	28
Zpracovatelský průmysl	30
Výroba cukru a melasy v ČR v řepné kampani 2004/05	31
Zahraniční obchod	34
Teritoriální rozdělení obchodu s cukrem v ČR	36
Zahraniční obchod výrobků s obsahem cukru v ČR	38
Příloha	40

Seznam použitých zkratek

ACP	Vybrané rozvojové země s oblastí Karibiku, Pacifiku a Afriky
AZS	Aktivní zušlechťovací styk
CEFTA	Dohoda o zóně volného obchodu (některé středoevropské a balkánské země)
CN	Kombinovaná nomenklatura (celní termín)
CPV	Cena průmyslových výrobců
CZV	Cena zemědělských výrobců
DSU	Orgán WTO pro řešení sporů
EK	Evropská komise
EUR	Euro, společná měnová jednotka EU
EU	Evropská unie
FOB	Free on board. Dodací podmínka (volně na palubě lodi)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NČS	Nové členské státy EU
NV	Nařízení vlády
Sb.	Sbírka (u zákonů)
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SNS	Společenství nezávislých států (většina států bývalého SSSR)
SOT	Společná organizace trhů s cukrem
SVZ	Situační a výhledová zpráva
t/d ř.	Tuny řepy na den (jmenovitý výkon cukrovaru – zpracování řepy)
USD	Americký dolar
WTO	World trade organization (Světová obchodní organizace)

ÚVOD

Kapitola Zásahy státu a EU je v SVZ rozdělena na dvě podkapitoly. „Opatření na trhu ČR“ informují o aktuální situaci v oblastech daňové politiky, české legislativy v sektoru cukru a rozdělení individuálních produkčních kvót cukru v ČR. „Opatření na trhu EU“ se zabývají legislativou EU v sektoru cukru, která se dotýká i ČR. V kapitole Světový obchod s cukrem jsou zveřejněny významné aktuální údaje, výhledy a trendy ve světovém obchodu s cukrem a jeho substituty. Dále je zpracován cenový vývoj na světovém burzovním trhu s cukrem. V další kapitole SVZ uvádí zhodnocení pěstování cukrovky v roce 2004 a zahájení řepné kampaně 2004/05 včetně bilance cukru v ČR. V kapitole Zahraniční obchod je popisován aktuální vývoj a výhled obchodu s cukrem a s výrobky s obsahem cukru v ČR ve vztahu k zahraničí.

SOUHRN

Podle odhadu ČSÚ k 15.10.2004 byla sklizňová plocha cukrové řepy v roce 2004 v ČR celkem **71 095 ha**, při průměrném výnosu **47,36 t/ha** se sklizeň odhaduje na **3 367 380 t**. Podle odhadu ČMCS z listopadu byla sklizňová plocha i celková produkce řepy vyšší. Průměrná nákupní cukernatost řepy se odhaduje na 17,5 %. Podle údajů SZIF bylo v roce 2003/04 vyrobeno celkem **515,1 tis. t** cukru. Podle odhadu ČMCS bude v roce 2004/05 vyrobeno celkem **547 tis. t** cukru (meziroční navýšení o 32 tis. t) při průměrném výnosu polarizačního cukru **8,37 t/ha**. Výtěžek cukru z řepy je odhadován na vysoké průměrné úrovni 15,20 % n.ř. V roce 2004/05 by mělo být vyrobeno cca **144 tis. t** bilanční melasy (snížení o 7 tis. t).

Průměrná cena u zemědělských výrobců cukrovky dosáhla v roce 2003/2004 průměrné hodnoty **949 Kč/kg**, což je o 20 Kč/kg méně než v roce 2002/2003. V důsledku stanovení **minimální ceny cukrové řepy** v roce 2004/05 podle NV č. 160/2004 Sb. na **1 470 Kč/t**, vzrostla průměrná CZV za měsíce září a říjen 2004 na 1 514 Kč/t. Průměrná cena průmyslových výrobců cukru v roce 2004 do konce října dosáhla hodnoty **20,38 Kč/kg** (meziroční nárůst o 3,84 Kč/kg). Tento významný meziroční nárůst byl nejvíce ovlivněn intervenční cenou cukru v EU (63,19 EUR/100 kg), která je podstatně vyšší než dříve platná minimální cena cukru v ČR. Spotřebitelské ceny cukru vzrostly v roce 2004 meziročně v průměru o 3,60 Kč/kg na průměrnou hodnotu **21,50 Kč/kg**.

Podle **NV č. 364/2004 Sb.** ze dne 26.5.2004 byla harmonizována národní legislativa ČR týkající se trhu s cukrem s legislativou EU. Zároveň byla v nařízení zrušena všechna dosavadní opatření (do 30.4.2004) na trhu s cukrem v ČR. V přechodném období po vstupu do EU od 1. května 2004 ČR již využívala celní ochrany EU a vztahovala se na ní ustanovení o obchodu s třetími zeměmi. Ostatní ustanovení v rámci Společné organizace trhů s cukrem (SOT) v EU (ceny, vývozní náhrady, intervenční nákupy a prodej, finanční dávky apod.) byly platné v nových členských zemích postupně až po 1.7.2004, respektive se vztahují na cukr vyrobený z kampaně 2004/2005.

Podle odhadu F.O. Licht se zvýší produkce cukru ve světě v roce 2004/05 meziročně o cca 4 mil. t, na **148 mil. t** (hodnota surového cukru). Spotřeba by měla dosáhnout 145,5 mil. t.

Národní roční kvóta cukru ČR, která je souhrnem individuálních produkčních kvót, byla stanovena EK pro rok 2004/05 v celkovém množství **454 862 t**. Tato kvóta byla rozdělena na kvótu A v celkové výši **441 215 t** a kvótu B ve výši **13 647 t** (možnost vývozu se subvencí).

V marketingovém roce 2003/04 bylo do ČR dovezeno (do 30.9.) celkem **32 035 t** cukru v celkové hodnotě **335,6 mil. Kč**. Vývoz cukru meziročně výrazně vzrostl (o 81 290 t) na celkové množství **133 933 t** v hodnotě **2 224,3 mil. Kč**. Aktivní saldo obchodu s cukrem dosáhlo **107 898 t** ve finanční hodnotě **1 888,7 mil. Kč**.

ZÁSAHY STÁTU A EU

1. Opatření na trhu ČR

Opatření na trhu ČR jsou rozděleny do následujících oddílů:

1. Daňová politika
2. Legislativa pro fungování přechodného období a SOT v ČR
3. Rozdělení individuálních produkčních kvót cukru v roce 2004/2005

1. Daňová politika

V oblasti daňové politiky státu došlo především v souvislosti se vstupem do EU k zásadní změně v oblasti DPH. Dnem 1.5.2004 nabyt účinnosti zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Tento zákon upravuje daň z přidané hodnoty uplatňované na zboží, nemovitosti a služby. Základní sazba daně byla snížena z 22 % na 19 % a snížená sazba daně zůstala na 5 %.

Ve snížené 5% sazbě DPH byly zařazeny až na některé výjimky následující kapitoly a skupiny položek celního sazebníku 01-04, 07, 08, 10-12, 1302, 15-17, 19-21, 2201, 2202, 2209, 23, 25. Do těchto položek lze zařadit převážnou většinu potravin včetně nápojů (vyjma některých alkoholických), živá zvířata, semena, rostliny a přísady, popř. krmiva, vodu. Ve snížené sazbě však nejsou zařazeny položky: 0306, 0307, 1213, 1214, 1704, 210111, 210112, 2203 – 2208.

Ve zvýšené 19% sazbě DPH jsou m.j. dále nově zařazeny všechny čokoládové i nečokoládové cukrovinky, pivo, víno a destiláty. Zvýšení DPH se zřejmě promítne i do vyšších cen těchto výrobků na trhu.

2. Legislativa pro fungování přechodného období a SOT v ČR

Přechodného období (od 1.5.2004 do 30.6.2004) se dotýkají anebo mají souvislost s následným fungováním SOT v ČR po 1. červenci roku 2004 tyto právní předpisy ČR:

- NV č. 160/2004 Sb., ze dne 24.3. 2004, kterým se mění NV č. 114/2001 Sb., o stanovení produkčních kvót cukru na kvótové roky 2001/2002 až 2004/2005.
- NV č. 364/2004 Sb., ze dne 26. května 2004, o stanovení podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru (tzv. eurařízení vlády).
- Vyhláška č. 212/2004 Sb., ze dne 28.4.2004, o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění vyhlášky č. 320/2004 Sb.

Podle NV č. 160/2004 Sb., kterým se mění NV č. 114/2001 Sb., o stanovení produkčních kvót cukru m.j. platí:

Pro kvótový rok 2003/2004 se za kvótový rok považuje období od 1. září 2003 do 30. dubna 2004.

- Vývoz cukru podle § 8, odst. 2 za kvótový rok 2003/2004 lze prokázat nejpozději do 15. května 2004.
- Po skončení kvótového roku 2003/2004 se při snížení kvóty použije množství cukru, které odpovídá nejméně dvěma třetinám tuzemského a vývozního podílu kvóty, případně zvýšenému o množství cukru, které producentovi dodala jiná osoba. Snížení kvóty má účinnost od 1. července 2004.
- Minimální cena cukrové řepy vypěstované v roce 2004 se stanoví ve výši **1 470 Kč/t** čisté hmotnosti při cukernatosti 16 %. Tato cena by měla být platná již ve smlouvách mezi pěstiteli a příslušným výrobcem cukru pro dobavu cukrové řepy v řepné kampani 2004/05.

Dnem 1. července 2004 nabylo účinnosti NV č. 364/2004 Sb., ze dne 26. května 2004, o stanovení některých podmínek provádění opatření společné organizace trhů v odvětví cukru.

Tento předpis (tzv. eurařízení vlády) upravuje některé podmínky při provádění opatření SOT v odvětví cukru, jejichž úpravu bezprostředně závazné právní předpisy ES členským státům EU

přikazují nebo umožňují provést. V současné době se uvažuje o zrušení § 15 „Sběrné středisko“. Výklad některých paragrafů je již popsán v kapitole o SOT. Nejdůležitější ustanovení NV č. 364/2004 Sb., jsou uvedena v těchto paragrafech:

§ 3 – Kvóta	§ 9 – Minimální cena cukrové řepy
§ 4 – Žádost o započtení cukru vyrobeného v rámci smluvního vztahu	§ 10 – Předběžné informace o výrobě cukru
§ 5 – Oznámení o převodu vyrobeného množství cukru nebo jeho části	§ 11 – Konečné informace o výrobě cukru
§ 6 – Oznámení o změně vlastnických nebo uživatelských vztahů	§ 12-13 – Výrobní náhrada a premie za denaturaci cukru
§ 7 – Uzavření cukrovaru	§ 14 – Poskytování informací
§ 8 – Nakládání s nepřiděleným množstvím cukru.	§ 16 – Přechodná a závěrečná ustanovení.

3. Rozdělení individuálních produkčních kvót cukru v roce 2004/2005

Produkční kvóty cukru v roce 2004/2005 jsou v celkové výši odpovídající kvótám stanoveným pro rok 2003/2004, ale byl zrušen institut tuzemského a vývozního podílu kvóty producentů. Produkční kvóta cukru je strukturována jako kvóta A a kvóta B, které byly rozděleny v poměru 97 % a 3 %. Zásadní rozdíl proti systému kvót v roce 2003/2004 je v tom, že se již nebude sledovat prodej producentů na tuzemském trhu a vývoz, ale bude změřena produkce cukru každého producenta za celou kampaň a z ní bude po odečtení celkové individuální kvóty daného výrobce určen tzv. cukr C. Tento cukr, až na některé výjimky, musí opustit území EU do konce února roku 2006 (cukr, vyrobený v kampani 2004/05). Individuální produkční kvóty byly k 1. 7. 2004 rozděleny následovně:

Produkční kvóty cukru v ČR pro rok 2004/2005 platné k 1. 7. 2004

Cukrovarnická společnost	Kvóta A	Kvóta B	Kvóta celkem
Cukrovary TTD, a. s.	163 221	5 051	168 272
Eastern Sugar Česká republika, a. s.	99 397	3 076	102 473
Moravskoslezské cukrovary, a. s.	83 752	2 591	86 343
Cukrovar Vrbátky a. s.	19 596	607	20 203
Litovelská cukrovarna, a. s.	20 139	623	20 762
Hanácká potravinářská společnost s. r. o	24 429	756	25 185
Manolis a. s.	30 675	949	31 624
Celkem	441 209	13 653	454 862
Národní roční kvóta r. 2003/04 a 2004/05			454 862

Pramen: SZIF, MZe

2. Opatření na trhu EU

Od 1. května 2004 se stala Česká republika členským státem Evropské unie. Příprava na členství spočívala v celé řadě harmonizačních opatření směřujících k formálně právnímu, institucionálnímu ale především praktickému souladu s požadavky jednotného trhu. Hospodářská a měnová integrace však ani po rozšíření Evropské unie zatím není plně dobudována.

Právní řád Evropského společenství je ve většině případů nadřazen národnímu právu členských států. Právo ES je publikováno na internetovém serveru EU europa.eu.int (databáze EUR-LEX). Základním právním dokumentem jsou integrační smlouvy přijaté jednotlivými členskými státy.

Institucionální zásahy v oblasti komodity cukrovka – cukr představují:

- 1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU**
- 2. Přechodné období tržního řádu pro cukr od 1. května 2004**
- 3. Společná organizace trhů s cukrem v EU**
- 4. Celní unie a vnější obchodní politika EU**

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

EU funguje jako celní unie, v rámci které byla odstraněna všechna cla a celní kvóty ve vnitřním obchodě mezi jednotlivými státy EU. Je platný zákaz diskriminace zboží podle země původu. Postupně došlo k sladění hygienických, veterinárních, fytosanitárních a technických norem mezi jednotlivými členy. Pokud existují určité regulace, stanovují se podmínky obchodu tak, aby bylo chráněno životní prostředí a zachována bezpečnost potravin. Základní principy jednotného evropského trhu, které jsou však dosud provázeny řadou výjimek, jsou:

- volný pohyb zboží,
- volné poskytování služeb,
- svoboda podnikání v jiném členském státě,
- volný pohyb pracovníků,
- volný pohyb kapitálu a plateb.

Regulace se týká rovněž oblasti sjednocení některých daňových systémů. EU může jednotně upravit ekologické daně (očekáváno je zdanění v oblasti neobnovitelných zdrojů energie). Naopak všemi členskými státy může být rozhodnuto o ostatních daňových otázkách, proto se harmonizace pouze dotkla minimální daňové povinnosti (DPH, spotřební daň aj.). Místem zdanitelného plnění pro účely DPH je v EU země určení zboží a většiny služeb. DPH se platí v zemi, kde se dané zboží spotřebovává.

Vzhledem k zániku hraničních kontrol a celního řízení mezi jednotlivými státy EU, byla stanovena povinnost evidovat daňové a statistické údaje o vnitřním obchodu EU. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém Intrastat. **Povinnost vykazovat statistické údaje má každý podnikatel u zboží, jehož hodnota přesáhne v období 12 měsíců (kalendářní rok) při dodání (odeslání) do jiné země EU 4 milióny Kč nebo odebere (přijme) zboží z jiné členské země za 2 milióny Kč a více.**

2. Přechodné období tržního řádu pro cukr od 1. května 2004

I když se ČR spolu s ostatními nově přistupujícími zeměmi stala členem EU již od 1. května 2004, celá řada ustanovení společné organizace trhů s cukrem v ES (SOT) platila pro nově přistupující země až od začátku hospodářského roku 2004/2005, tedy po 1. červenci 2004.

Bezprostředně po 1. květnu 2004, kdy se přistupující země staly součástí volného trhu ES, bylo možno využívat celní ochrany a vztahovaly se na ní ustanovení o obchodu s třetími zeměmi. V praxi to znamená, že na dovoz cukru ze třetích zemí do nových členských zemí byla již po 1. 5. 2004 vyšší celní ochrana než byla předtím a na vývoz cukru z ČR do třetích zemí již platila celní ochrana stanovená vůči EU. Z rozhodnutí orgánů ES však ostatní ustanovení v rámci SOT (ceny, vývozní náhrady na přímý a nepřímý vývoz, intervenční nákup a prodej, finanční dávky, apod.) byla pro nově přistupující státy vyňata z platnosti až do 30. června 2004. Až v období po 1. červenci 2004, kdy v ES začíná hospodářský rok 2004/2005, se na nové členské země postupně vztahovala i ostatní ustanovení v rámci režimu SOT.

Například z hlediska českých předpisů od 1. května 2004 (vedle zkrácení kvótového roku na období 8 měsíců) pozbyla platnosti ustanovení o tuzemském a vývozním podílu kvóty, minimální ceny cukru a maximální ceny melasy.

Přechodného období se dotýkají anebo mají souvislost s následným fungováním SOT v nových členských zemích po 1. červenci roku 2004 tyto předpisy ES:

- Nařízení Komise ES č. 1972/2003 ze dne 10. listopadu 2003, o přechodných patřeních ve vztahu obchodu se zemědělskými výrobky z důvodu přistoupení nových členů.

- Nařízení Komise ES č. 60/2004 ze dne 15. ledna 2004, kterým se stanoví přechodná opatření v sektoru cukru z důvodu přistoupení nových členů k EU.

Podle **Nařízení Komise ES č. 60/2004** ze dne 15. ledna 2004, kterým byla stanovena přechodná opatření v sektoru cukru z důvodu přistoupení nových členských zemí, m.j. platilo:

- Pro kvótový rok 2003/04 se celá produkce cukru nových členských států vyrobila v rámci národních režimů a hlavní množství jejich produkce byla realizována do 1.5.2004. Ustanovení o cenách, mezioborových dohodách a samofinancování (vývozní a výrobní náhrady, intervence a preferenční dovozy cukru) by neměla být v účinnosti před 1. červencem 2004.
- Existuje riziko, že trhy v sektoru cukru budou narušeny výrobky, které byly do nových členských zemí dovezeny před vstupem ze spekulativních důvodů, proto by měly být zásoby cukru a izoglukózy, které převyšují normální zásoby z minulého období odstraněny z trhu EU na náklady nových členských zemí.
- Určení nadbytečných zásob cukru, izoglukózy a výrobků s vysokým obsahem cukru provede EK na základě vývoje obchodu a trendů výroby a spotřeby v nových členských zemích v období od 1. května 2000 do 30. dubna 2004.
- **Nadnormativní zásoby**
 - 1) Nejpozději do 30. října 2004 by měla Komise pro každý nový členský stát určit množství cukru (i ve výrobcích), izoglukózy a fruktózy, které přesahuje množství považované k 1. květnu 2004 za normální zásoby a které musí být odstraněno z trhu EU.
 - 2) Nový členský stát zajistí, aby se z trhu EU do 30. dubna 2005 odstranilo množství cukru rovnající se nadbytečnému množství, a to:
 - a) vývozem ze Společenství bez vývozní náhrady,
 - b) použitím v sektoru paliv,
 - c) denaturací bez nároku na podporu pro krmiva.

Hlavní držitelé zásob (producenti, zpracovatelé i obchodníci) poskytnou důkaz novému členskému státu, že výrobky určené jako individuální nadbytečné množství byly odstraněny z trhu nejpozději do 30. dubna 2005.

V případě, že není takový důkaz poskytnut, uloží nový členský stát poplatek, který se rovná dotyčnému množství vynásobenému nejvyšším dovozním clem na výrobek platný od 1. 5. 2004 do 30. 4. 2005, zvýšený o 1,21 EUR/100 kg v ekvivalentu bílého cukru nebo sušiny. Tyto příjmy patří do rozpočtu nového členského státu. V případě, že nové členské státy neprokážou do 31. července 2005 Komisi, že bylo nadbytečné množství do 31. května 2005 vyvezeno ze Společenství, bude jim uložena platba ve výši nejvyšších vývozních náhrad.

Na jednání Řídícího výboru pro cukr při EU byla předložena informace o tom, kterým novým členským zemím budou stanoveny nadlimitní zásoby cukru. ČR byla na tomto jednání zařazena mezi státy, kterým nebyly stanoveny nadlimitní zásoby cukru.

3. Společná organizace trhů s cukrem v EU

Po vstupu nových členských zemí do EU doznala organizace trhu s cukrem v těchto zemích podstatných změn. Výkonnou organizací trhů s cukrem jsou v jednotlivých zemích EU pověřeny převážně národní intervenční agentury. V ČR je tímto orgánem **SZIF**.

Změny se dotýkají kvótového systému, který byl již ale v jiné podobě v ČR zaveden dříve. Nově byly například v ČR podle SOT zavedeny výrobní dávky, vývozní i dovozní licence, vývozní subvence a finanční záruky a výrobní náhrady na cukr použitý v chemickém průmyslu. Jednotlivá ustanovení SOT jsou prakticky platná až pro cukr vyrobený v nových členských zemích v kampani 2004/05. SOT s cukrem je rozčleněna do následujících oddílů:

- 3.1 Kvótový systém a výrobní dávky
- 3.2 Licence
- 3.3 Vývozní subvence
- 3.4 Záruky
- 3.5 Výrobní náhrady na cukr použitý v chemickém průmyslu
- 3.6 Intervenční nákup a prodej cukru

3.1 Kvótový systém a výrobní dávky

3.1.1 Důležité pojmy

- **Kvóta A, B** – množství cukru stanovené členskou zemí, které jsou producenti cukru oprávněni vyrobit. Pouze na toto množství se vztahují cenová, subvenční a intervenční opatření tržního řádu na cukr.
- **Cukr C** – množství cukru vyrobené producentem nad kvótu A a B. Toto množství je třeba vyvézt do třetích zemí bez nároků na vývozní subvenci, nebo je ho možné převést do kvóty A v rámci následujícího hospodářského roku.
- **Dávka z výroby** – záloha i doplatek tvoří dohromady celou dávku z výroby.
- **Předběžná/konečná výroba** – tyto dva údaje nahlásí producenti cukru SZIF. Předběžná výroba je součet měsíčních výrob za první polovinu hospodářského roku, zahrnující cukrovarnickou kampaň. Podle ní se stanoví výpočet zálohy. Součet výroby za celý hospodářský rok je podkladem pro výpočet doplatku.
- **Hospodářský rok** – V EU začíná 1. července a končí 30. června následujícího roku.
- **Kvóty pro ČR stanovené EK** – kvóta A – 441 209 t, kvóta B – 13 653 t.

3.1.2 Produkční dávky

Producenti cukru kromě měsíčního hlášení o stavu zásob posílají na SZIF hlášení o předběžné a konečné výrobě. Producenti cukru jsou povinni instalovat měřicí zařízení sloužící ke kontrole výroby.

Struktura produkční dávky

Výše dávek je stanovována pomocí jednotkových částek (v EUR/1 tunu nebo 100 kg vyrobeného cukru), které zveřejňuje dvakrát ročně EK ve svých nařízeních dostupných na internetových stránkách EU. Dále může být stanovován koeficient případné dodatečné dávky. Těmito koeficienty bude SZIF násobit skutečnou výrobu kvóty A a B. Do 1. dubna se stanovuje jednotková částka zálohy a do 15. října totéž u doplatku.

Produkční dávky jsou EK stanoveny do **maximální výše**:

- **2 %** z intervenční ceny cukru ze stanovené kvóty A + B
- a **37,5 %** z intervenční ceny cukru ze stanovené kvóty B.

Maximální výše produkční dávky se odvozuje od intervenční ceny bílého cukru, která je v EU stanovena na **631,9 EUR/t**. Z těchto finančních dávek připadá 58 % na pěstitele a 42 % na producenty cukru. Pěstitel má garantovanou minimální cenu za cukrovku A a B. Povinnost odvádět výrobní dávky prostřednictvím SZIF do rozpočtu EU mají producenti cukru.

Záloha dávek z výroby musí být zaplacená SZIF nejpozději do 31. května a doplatek do 15. prosince daného roku. Termíny pro zaplacení dávek ale mohou být výjimečně i kratší.

3.1.3 Převod cukru do následujícího hospodářského roku

Každý producent cukru se může rozhodnout, že převede část své výroby do příštího hospodářského roku. Převod se týká pouze skutečně vyrobeného cukru v rámci kvóty B a cukru C. Převáděné množství nesmí přesáhnout 20 % z kvóty A, pokud EK nestanoví výjimku. Převedený cukr se stane součástí kvóty A v příštím roce. Žádost o převod cukru se může podat nejpozději do 1. února na SZIF.

3.1.4 Započtení výroby jinému producentovi

Výrobci mohou vyrábět cukr i pro jiného producenta (objednatele). Oba producenti, objednatel i zpracovatel společně podají žádost o započtení vyrobeného cukru k produkci objednatele na SZIF, který má pravomoc transakci potvrdit.

3.1.5 Cukr vyrobený nad přidělené kvóty A + B, tj. cukr C

Množství cukru vyrobeného nad kvóty A + B nelze prodat na vnitřním trhu EU. Cukr C je nutno buď vyvézt bez subvencí do třetích zemí, nebo převést do kvóty A příštího hospodářského roku. Pro uznání vývozu je vedle příslušných dokladů nutné, aby cukr C opustil celní území EU ve lhůtě 60 dnů od 1. ledna následujícího po hospodářském roce, kdy byl cukr vyroben. Pokud nebyl vývoz uskutečněn, je producentovi stanovena sankce ve výši nejvyššího dovozního poplatku na cukr za dané období plus 1,21 EUR/ 100 kg cukru.

3.2 Licence

Veškerý dovoz a vývoz produktů spadajících do společné organizace trhů s cukrem podléhá předložení dovozní nebo vývozní licence, s výjimkou malých množství.

Licence v rámci Společné organizace trhů s cukrem:

Celní nomenklatura	Popis zboží
1701	Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pevném stavu
1212 91, 1212 92 00	Cukrová řepa, cukrová třtina
1703	Melasy získané extrakcí nebo rafinací cukru (řepná i třtinová)
1702 20	Javorový cukr a javorový sirup
1702 6095 a 9099	Ostatní cukry (i tekutý cukr) a cukerné sirupy bez přídavku aromatických přídavků nebo barviv (kromě laktózy, glukózy, maltodextrinu a izoglukózy)
1702 90 60	Umělý med, též smíšený s přírodním medem
1702 90 71	Karamel obsahující nejméně 50 % hmotnostních sacharózy v sušině
1702 3010, 4010, 6010 a 9030	Izoglukóza
1702 6080 a 9080	Inulínové sirupy
2106 9030	Aromatizované nebo barvené izoglukózové sirupy
2106 9059	Aromatizované nebo barvené cukerné sirupy, ne z izoglukózy, laktózy, glukózy a maltodextrinu
2303 20*	Řepné řízky, bagasa a jiné cukrovarnické odpady

Pramen: SZIF, * komodita nepodléhá licenci.

Pozn: Podrobný seznam jednotlivých položek CN, na které je nutná licence, je zveřejněn na internetových stránkách www.szif.cz.

Licenci uděluje příslušný členský stát (na území ČR je to SZIF) prostřednictvím platební agentury. Licence je platná pro celé Společenství a její udělení je podmíněno poskytnutím záruky na uskutečnění dovozu nebo vývozu během období platnosti licence. Licence se předkládá celnímu orgánu při proclení. Obchodní výměna v rámci EU se řídí pravidly vnitřního trhu (bez licencí).

Dovozní a vývozní licence

Dovozy i vývozy cukru (obchod s třetími zeměmi, tj. zeměmi mimo území EU) jsou podmíněny udělením dovozní, či vývozní licence. Licence není nutná při dovozu či vývozu menších množství (do 2 000 kg). Žádost o udělení vývozní licence se podává na předepsaném formuláři AGREX, u dovozní licence na formuláři AGRIM.

Dovoz s kvótou

Při dovozu surového třtinového cukru nebo směsi obsahující cukr a kakao (CN 1701 a 1806 10 30, nebo 10 90) ze zemí ACP (rozvojové země, které mají preferenční dohodu s EU) je možno požádat o preferenční kvótu na bezcelní dovoz.

Specifika pro vývoz C cukru

Specifika pro vývoz se dotýkají těchto skupin položek – 1701, 1702 6095 a 9095 (bílý nebo surový cukr a ostatní cukry a cukerné sirupy bez aromatických přídavků). U tohoto druhu vývozu je možno požádat o libovolné množství. Podmínkou je podat důkaz o tom, že již byl vyroben cukr v kvótě A + B.

Specifika pro vývoz se subvencí stanovenou předem

U některých vybraných skupin položek je možno požádat SZIF o vývozní licenci se subvencí stanovenou předem. Výše subvence může být stanovena i výběrovým řízením vyhlášeným EK.

3.3 Vývozní subvence pro cukr

Vývozní subvence slouží k vyrovnání rozdílu cen zemědělských a potravinářských výrobků mezi vyšší cenovou úrovní na vnitřním trhu Společenství a nižší cenovou úrovní na světovém trhu dané komodity. Příjemcem subvence je vývozce. Vývozní subvence se zásadně neposkytuje pro vývoz cukru (a dalších vybraných komodit), které byly vyprodukovány nad úrovní kvót A + B (tzv. cukr C). Podrobný seznam komodit, na které se vztahují subvence v EU, je zveřejněn na internetových stránkách www.szif.cz.

3.3.1 Základní podmínky pro poskytnutí vývozní subvence

3.3.2 Sazby a způsob vyplácení vývozní subvence

3.3.3 Veřejné nabídkové řízení

3.3.1 Základní podmínky pro poskytnutí vývozní subvence

K uplatnění nároku na subvenci je třeba především prokázat, že je žadatel držitelem platné vývozní licence se subvencí stanovenou předem na výrobek, který vyváží. Vyvážené zboží musí být uvedeno v souladu s nomenklaturou na vývozním prohlášení (JCD) a vyvezeno ve stanovené časové lhůtě a ve zdravotně nezávadné a vyhovující kvalitě. Musí být dále v celním režimu volného oběhu a nesmí být upravováno v době, kdy bylo v celním řízení.

Pro výpočet subvence je určující sazba platná ke dni podání žádosti o vývozní licenci. Vývozní licence není nutná při vývozu malého množství **zboží do 2000 kg**, které je uvedeno v příloze III Nařízení Komise č. 1291/2000. O vývozní subvenci je možno žádat pouze v zemi, kde bylo podáno vývozní prohlášení.

3.3.2 Sazby a způsob vyplácení vývozní subvence

Seznam produktů pro něž je poskytnuta vývozní subvence, a výše této náhrady se stanovuje formou Nařízení Komise alespoň jednou za každé 2 týdny, s možností veřejného nabídkového řízení. Subvence se stanovuje těmito dvěma základními způsoby:

- **Stanovení subvence předem:** sazba subvence je stanovena ke dni podání žádosti o licenci.
- **Stanovení subvence veřejným nabídkovým řízením:** sazba subvence je stanovena Komisí ve veřejném nabídkovém řízení.

Způsob vyplácení vývozní subvence:

- a) zálohová platba,
- b) konečná platba,
- c) předfinancování.

Předfinancování

Tento způsob výplaty se používá v případě skladování subvencovaných výrobků v celních skladech a jejich dalšího vývozu z ES. Umožňuje obdržet subvenci dříve než bude zboží vyvezeno z ES. Předfinancování může být buď z důvodu skladování nebo dalšího zpracování výrobku pod celním dohledem:

1) předfinancované skladování

Použije se sazba subvence platná ke dni podání žádosti o vývozní licenci (při vývozu více než 2 000 kg).

2) předfinancované zpracování (AZS)

Tento způsob předfinancování se vztahuje na bílý a surový cukr CN 1701, dále na vybrané položky v rámci CN 1702: glukóza a glukózové sirupy, izoglukóza a sirupy z řepy a cukrové třtiny, použité ve výrobcích uvedených v čl. 1 odstavce 2 nařízení ES č. 2201/1996. Tento způsob umožňuje dodat základní výrobky (viz výše) do celního skladu a následně je zpracovat nebo použít k výrobě jiného výrobku. Vývozní subvence se vyplácí buď za zpracovaný výrobek, nebo za základní výrobek před zpracováním.

3.3.3 Veřejné nabídkové řízení na bílý cukr

Pokud se chce žadatel přihlásit do nabídkového řízení, musí zaslat písemnou nabídku na adresu SZIF. Výběrová řízení jsou vyhlašována EK formou nařízení, která jsou uveřejňována na internetových stránkách SZIF. Nabídka musí splňovat tyto podmínky:

- odkaz na konkrétní nabídkové řízení,
- název a adresu účastníka nabídkového řízení,
- množství bílého cukru určeného k vývozu (minimálně 250 t),
- výši požadované vývozní subvence za 100 kg bílého cukru, vyjádřenou v EUR,
- složení nabídkové záruky ve výši **11 EUR/100 kg** cukru podle nabídky.

Tato záruka bude uvolněna v plné výši, jestliže nebude nabídka akceptována EK, nebo pokud bude prokázáno, že byla složena záruka na vývozní licenci stanovené NK č. 1342/2003 (v případě přijetí nabídky). Pokud bude nabídka přijata EK, je nutno podat žádost o vývozní licenci a posléze o poskytnutí vývozní subvence.

3.4 Záruky

Většina předpisů EU stanovuje povinnost skládat záruky u obchodních případů. Zárukami je zajištěno splnění předem stanovených podmínek vztahujících se ke konkrétnímu obchodnímu případu, přičemž v případě jejich nesplnění záruka propadne celá nebo částečně ve prospěch SZIF nebo EU.

Nařízení Komise č. 2220/1985, ve znění pozdějších předpisů, upravuje společná prováděcí pravidla k režimu záruk pro zemědělské produkty. Podle předpisů EU jsou záruky vyžadovány v těchto oblastech:

- licence (dovozní i vývozní),
- intervence (nákup i prodej),
- soukromé (veřejné) skladování,
- výrobní/finanční podpory,
- vývozní subvence (i pro zpracované výrobky).

Záruky jsou v nařízeních EK obecně uváděny v EUR, v ČR jsou přijímány v Kč.

3.5 Výrobní náhrady na cukr použitý v chemickém průmyslu

Zpracovatelé cukru a dalších vybraných surovin si mohou požádat u intervenčních agentur (v ČR je to SZIF) o výrobní náhrady za tyto základní suroviny. Jedná se o podporu nepotravinářského využití cukru v chemickém a farmaceutickém průmyslu. V EU je tato oblast upravena podle těchto nařízení:

- **Nařízení Rady č. 1260/2001** o společné organizaci trhů v sektoru cukru.
- **Nařízení Komise č. 1265/2001** o prováděcích pravidlech k Nařízení Rady č. 1260/2001 ohledně poskytování výrobní náhrady na některé výrobky z cukru používané v chemickém průmyslu.

Důležité pojmy

- **základní produkty** – třtinový nebo řepný cukr, chemicky čistá sacharóza v pevném stavu, izoglukóza a některé sirupy z cukru,
- **meziprodukty** – výrobky uvedené v příloze č. 2 Nařízení Komise č. 1265/2001,
- **zpracované produkty** – jsou všechny uvedené v příloze č. 1 Nařízení Komise č. 1265/2001.

Výrobní náhrada se poskytuje na použití základního produktu (popř. meziproduktu) pro výrobu zpracovaných výrobků. Aktuální výše náhrady v EUR/100 kg bílého cukru je stanovována měsíčně EK. V roce 2003 se výše náhrady pohybovala v rozpětí **39,52 – 46,20 EUR/100 kg**. Pro prosinec 2004 byla stanovena náhrada ve výši **39,481 EUR/100 kg**. Na internetových stránkách www.szif.cz jsou v přílohách č. I a II zveřejněny seznamy výrobků a meziproduktů na něž je možno žádat o výrobní náhradu.

Žadatel o náhradu (včetně případných výrobců meziproduktů) musí mít platnou **registraci u SZIF**.

3.6 Intervenční nákup a prodej cukru

3.6.1 Intervenční nákup cukru

SZIF je povinen během celého hospodářského roku vykupovat veškerý bílý a surový cukr vyrobený v rámci kvót z cukrové řepy sklizené v ES, jestliže jim takový cukr písemně nabídne držitel kvóty nebo specializovaný obchodník s cukrem a současně byla před tím uzavřena smlouva o skladování dotyčného cukru mezi držitelem kvóty (nebo obchodníkem) a SZIF.

SZIF vykupuje cukr za intervenční cenu, která je pro hospodářské roky 2001/2002 až 2005/2006 stanovena pro **bílý cukr 63,19 EUR/100 kg** a pro **surový cukr 52,37 EUR/100 kg**. Výše uvedené intervenční ceny se vztahují na nebalený cukr, ze závodu, naložený na dopravní prostředek, který si zvolí kupující. Cukr musí být standardní jakosti podle přílohy 1 základního nařízení EK.

3.6.2 Intervenční prodej cukru

SZIF může prodávat intervenčně nakoupený cukr až poté, co o prodeji rozhodla EK. Intervenční agentury (v ČR je to SZIF) mohou cukr prodávat pouze za cenu vyšší než je intervenční cena. V těchto

případech se prodej uskuteční prostřednictvím nabídkového řízení nebo jiným způsobem prodeje. Orgány EU však mohou rozhodnout, že agentury mohou cukr prodávat za intervenční nebo i nižší cenu prostřednictvím nabídkového řízení, pokud je cukr určen

- k použití jako krmivo pro zvířata, nebo
- na vývoz, a to buď v nezměněném stavu, nebo pro zpracování na výrobky uvedené v příloze I Smlouvy o založení ES, nebo ne zboží uvedené v příloze V základního nařízení.

Prodej prostřednictvím **nabídkového řízení** se řídí pravidly, která jsou stanovena v člancích 22 a 39 Nařízení Komise ES č. 1262/2001.

4. Celní unie a některá opatření vůči třetím zemím

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník, který je schvalován zpravidla v říjnu a uveřejněn v Úředním věstníku EU.

Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. "TARIC" (Integrovaný tarif Evropského společenství vydávaný v souladu s Nařízením Komise EHS č. 2658/87) volně přístupný na internetové adrese europa.eu.int/comm/taxation_customs/databases/database.htm. TARIC je založen na kombinované nomenklatuře (tj. 6 míst Harmonizovaného systému + 2 místa KN) za níž následují dvoumístné doplňkové a přídatné TARIC kódy definující omezení, kvóty, preference, antidumpingová a vyrovnávací cla atd. Důležitým sdělením v této oblasti je to, že kurz EUR pro účely sazebního zařazení a tedy i výši cla je stanovován 1 x měsíčně a uveřejňován v Ústředním věstníku EU. Snížit výši cla lze autonomně pro určité období (suspense) nebo na základě preferenční kvóty.

Vývoz z EU by měl probíhat bez omezení v rámci dohod ve WTO a dalších platných mezinárodních smluv. Vznikne-li přesto ze strany třetích zemí požadavek na některá omezení, je snahou Komise sjednat smírné řešení. Nedosáhne-li ho, pak Rada může vyhlásit některá odpovídající opatření (například odebrání preferencí), jejichž přehled je na internetové adrese europa.eu.int/comm/trade/pdf/third-country_rep.pdf.

Základními předpisy souvisejícími s obchodem mimo EU jsou:

- a) nařízení Rady č. 2913/1992 - celní kodex, ve znění pozdějších předpisů, neboť i ten je upravován a to naposledy s přístupem nových členských států do EU,
- b) nařízení Komise č. 2454/1993 - prováděcí předpis celního kodexu,
- c) nařízení Rady č. 918/1983 - osvobození od cla,
- d) nařízení Rady č. 2658/1987 - o sazební statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku (pro rok 2004 vydán pod č. 1789/2003).

Celní opatření vůči třetím zemím v EU (v ČR platné od 1. května 2004)

Celní opatření platná v EU se ČR dotýkají pouze nepřímo, protože hranice v ČR po rozšíření netvoří společnou hranici EU. Z toho vyplývá, že s výjimkou letecké dopravy a tranzitu se na území ČR neproclívá zboží.

Celní sazebník platící v EU od 1. ledna 2004 byl vydán pod číselným označením 1789/2003 v souladu s nařízením Rady č. 2658/1987 - o sazební statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.

V zemích EU jsou používány následující typy cel:

- a) **valorické** (například 15,5 % z celní hodnoty zboží)
- b) **specifické** (například 32,2 EUR ze 100 kg čisté hmotnosti)
- c) **kombinované** (například 32,8 + 6,4 EUR/100 kg net znamená 32,8 % z celní hodnoty zboží + 6,4 EUR ze 100 kg hmotnosti).

Výběr ze smluvních cel vztahujících se k sektoru cukru, uplatňovaná v EU v roce 2004:

1. Surový třtinový i řepný cukr – **33,9 EUR/100 kg.**
2. Ostatní cukr (včetně bílého cukru) – **41,9 EUR/100 kg.**
3. Izoglukóza (CN 1702 3010, 4010, 6010 a 9030) – **50,7 EUR/100 kg čisté hmotnosti**
(obsah fruktózy 0 – 20 %, 20 – 50 % a nad 50 % a izoglukóza včetně invertního cukru).
4. Inulínový sirup (CN 1702 6080) – **0,4 EUR/100 kg čisté hmotnosti**
5. Melasa třtinová i ostatní (řepná) CN 1703 1000 a 9000 – **0,35 EUR/100 kg.**

Celní kvóty EU v rámci WTO v sektoru cukru

Název	CN	Kvóta	Preferenční celní sazba
Třtinový cukr surový	1701 1110	85 463 t	9,8 EUR/100 kg net
Třtin. nebo řepný surový cukr (ekvivalent bílého cukru)	17011110 až 1701 9990	1 304 700 t z toho: země ACP 1 294 700 t Indie 10 000 t	0 %
Chemicky čistá fruktóza	1702 5000	4 504 t	16 %

Pramen: Nařízení Rady č. 2658/1987

V EU je zavedena i poměrně vysoká celní ochrana u **výrobků s obsahem cukru**, která se zvyšuje úměrně k obsahu cukru v daném výrobku. U těchto výrobků jsou stanoveny tzv. **zemědělské komponenty** (v EUR/100 kg net.), které jsou rozříděny podle výše obsahu cukru. K těmto komponentům jsou stanovena **dodatečná cla z cukru** (AD S/Z v EUR/100 kg net.), která se však

v některých případech neuplatňují v plné výši. Dodatečná cla jsou stanovena ve čtyřech cenových úrovních v rozpětí od 10,06 do 38,99 EUR/100 kg net (10,06, 18,87, 27,25 a 38,99 EUR).

V EU se kromě vysoké celní ochrany reprezentované m.j. smluvní celní sazbou, stanovují rovněž **reprezentativní ceny cukru a dodatečné clo**. Dodatečné clo lze uložit při dovozech za ceny nižší než jsou spouštěcí ceny (reprezentativní), které Společenství stanovilo a předalo WTO, jestliže objem dovozu dané komodity již překročil tzv. spouštěcí úroveň. Dodatkové clo se stanoví na základě dovozních cen CIF příslušné zásilky (čím je cena nižší než reprezentativní, tím je vyšší dodatkové clo). K 27.10.2004 byly stanoveny ceny a dodatečné clo následovně:

Reprezentativní ceny a dodatečné clo (EUR/100 kg net.) pro rok 2004/05*

Kód CN	Komodita	Reprezentativní cena	Dodatečné clo
1701 1110	Třtinový cukr surový k rafinaci	19,50	6,55
1701 1190	Ostatní třtinový cukr surový	19,50	12,30
1701 1210	Řepný cukr surový k rafinaci	19,50	6,36
1701 1290	Ostatní řepný cukr surový	19,50	11,78
1701 9100	Ostatní cukr s přídavkem aromat. přípravků	19,14	17,01
1701 9910	Bílý cukr	19,14	11,56
1701 9990	Ostatní cukr rafinovaný	19,14	11,56
1702 9099	Cukerný sirup	0,19	0,45

Pramen: Nařízení EK č. 1857/2004,

Poznámka: * Platnost od 27.10.2004

Ve srovnání s výší reprezentativních cen a dodatečných cel z 11. května 2004 se nyní snížila celní ochrana u všech kategorií surového cukru a zvýšila se ochrana u ostatních cukrů včetně bílého.

SVĚTOVÝ OBCHOD S CUKREM

Odhad F.O.Licht z 29.10.2004 (v hodnotě surového cukru)

Podle odhadu F.O.Licht se produkce cukru ve světě v roce 2004/05 zvýší oproti roku 2003/04 (o cca 4 mil. t, tj. 2,8 %) na celkovou hodnotu 148,0 mil. t. Jedná se o historicky druhou nejvyšší roční produkci cukru ve světě. Vzhledem k dalšímu růstu spotřeby na odhadovanou úroveň 145,5 mil. t se konečné zásoby v % spotřeby dokonce zřejmě mírně sníží na 46,6 %. Produkce cukru se podle regionů vyvíjela v roce 2004/05 nerovnoměrně. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu produkce dojde v roce 2004/05 jednoznačně v Jižní Americe (téměř o 5 mil. t) na celkové množství cca 39 mil. t. Na tomto zvýšení se nejvíce podílí Brazílie. Ve všech ostatních světových regionech dochází buď jen k mírným zvýšením nebo naopak snížením oproti roku 2003/04. Z předních světových producentů cukru je zaznamenán naopak největší pokles v posledních dvou letech v Indii. Do roku 2002/03 se pohybovala produkce cukru v Indii 4 roky vždy okolo 20 mil. t, ale v dalších letech produkce prudce klesla pod úroveň 15 mil. t.

Vzhledem k dalšímu růstu světové spotřeby cukru na odhadovanou úroveň 145,5 mil. t (meziroční nárůst o 2,3 mil. t) se konečné zásoby v % spotřeby dokonce zřejmě mírně sníží na 46,6 %. Jednotková spotřeba cukru má ve světě pouze velmi pozvolný nárůst, za posledních 6 let se zvýšila pouze o 1,44 kg/obyvatele. Hlavním důvodem je stále velmi nízká úroveň spotřeby v nejlidnatějším světovém regionu v Asii. Spotřeba cukru na 1 obyvatele dosahuje velmi rozdílných hodnot podle jednotlivých světových regionů. Zatímco v Jižní Americe a Oceánii se průměrná spotřeba cukru na 1 obyvatele pohybuje v posledních letech nad hranicí 45 kg, tak v Asii a Africe je to pouze 15 – 16 kg, tedy pouze třetina spotřeby ve výše jmenovaných oblastech. I když je v Asii patrný trend určitého zvyšování spotřeby, je to zvyšování jen velmi pomalé (za posledních 5 let pouze o 2 kg).

Světový **dovoz cukru** v roce 2004/05 se odhaduje na cca **50 mil. t**, což představuje zvýšení přibližně o 2 mil. t. Z tohoto množství připadá cca 30 mil. t na dovoz surového a 20 mil. t na dovoz bílého cukru. Největší meziroční nárůst dovozu cukru se očekává v roce 2004/05 v Rusku, kam by mělo být dovezeno 5,2 mil. t (zvýšení o 1,2 mil. t) převážně surového cukru. Ze světových regionů se nejvíce cukru, v posledních letech vždy nad úrovní 20 mil. t, dováží do Asie. Naopak jednoznačně nejnižší dovoz (pouze asi 1 mil. t), bude již tradičně v Jižní Americe. EU 25 doveze asi 6 mil. t cukru, tedy jen o něco více než Rusko.

Světový **vývoz cukru** se očekává v roce 2004/05 v celkovém množství **52,9 mil. t**, tedy zhruba o 3 mil. t více než předpokládaný dovoz. Množství vyvezeného bílého cukru se zřejmě v roce 2004/05 přibližně vyrovná vývozu surového cukru. Největším světovým vývozcem bílého cukru bude i v roce 2004/05 zřejmě EU 25, podle odhadu celkem **7,5 mil. t**. Brazílie, která v posledních letech neustále zvyšuje i vývoz bílého cukru, se však již v tomto roce poprvé zřejmě vyrovná EU. Levnější brazilský cukr a postupné snižování subvencování vývozu cukru v EU, které bude po rozhodnutí WTO zřejmě ještě urychleno, bude mít i nadále restriktivní účinek na vývoz z EU. I ve vývozu surového cukru má ve světě dominantní postavení Brazílie, odkud se odhaduje vývoz až **10,9 mil. t** v roce 2004/2005 (meziroční nárůst o 1,6 mil. t). EU surový cukr prakticky nevyváží.

Světová produkce cukru v tis. t (hodnota bílého cukru)**

	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*
Svět celkem	123 740	123 798	121 300	126 972	137 391	132 464	136 189
z toho							
EU 25	19 531	20 710	19 706	17 601	19 521	18 225	18 360
Ostatní Evropa celkem	6 912	6 330	6 337	5 812	6 767	6 227	6 377
Evropa celkem	26 443	27 040	26 043	23 413	26 288	24 352	24 737
Afrika	8 425	8 631	9 242	8 777	9 003	9 284	9 420
Sever. a Střed. Amerika	19 066	20 195	19 682	19 185	17 990	19 343	18 502
Jižní Amerika	25 955	23 118	23 039	27 351	29 453	31 488	35 921
Asie	39 216	39 261	38 864	43 566	49 193	42 841	42 259
Oceánie	4 651	5 554	4 431	4 682	5 463	5 157	5 349

Pramen: F.O.Licht č. 32.

Poznámka: ** Koeficient přepočtu surového na bílý cukr – 0,92. Všechny ostatní tabulky jsou uváděny v hodnotě surového cukru. * odhad

Světová spotřeba cukru v kg na 1 obyvatele podle regionů

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*
EU 25	38,88	38,57	39,06	39,40	39,85	39,56
Evropa celkem	38,59	39,21	39,06	39,70	40,07	40,18
Afrika	14,58	14,80	15,07	15,64	15,62	15,75
Severní a Střední Amerika	38,09	37,80	37,42	36,92	37,61	37,60
Jižní Amerika	44,90	44,36	44,64	44,76	46,45	46,25
Asie	14,32	14,65	15,32	15,78	16,00	16,23
Oceánie	42,95	42,30	44,63	45,96	48,15	47,41
Celkem	21,33	21,54	21,92	22,35	22,65	22,77

Pramen: F.O.Licht č. 32, r. 2004,

Poznámka: * odhad

Předpoklad dlouhodobého vývoje světové bilance cukru (tis. t)

	Průměr 98/99- 2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Produkce	137 613	145 951	148 100	150 181	154 945	156 200
Spotřeba	133 827	146 237	147 810	151 330	153 850	156 140
Konečné zásoby	62 568	69 391	69 681	68 532	69 627	69 687
Cena v USD (surový cukr)*	176,7	149,9	160,3	200,0	164,6	165,3
Cena v USD (bílý cukr)**	224,9	196,2	190,0	229,3	193,8	194,3

Předpoklad dlouhodobého vývoje světové bilance cukru (tis. t)

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Produkce	159 000	161 213	164 852	167 891	170 574	173 699
Spotřeba	158 510	161 810	164 720	167 840	170 451	173 780
Konečné zásoby	70 177	69 580	69 712	69 763	69 886	69 805
Cena v USD (surový cukr)	150,0	160,0	185,1	155,8	168,4	176,4
Cena v USD (bílý cukr)	178,8	188,3	213,4	184,1	196,2	203,6

Pramen: OECD.

Poznámka: * burza New York č. 11, ** burza London č. 5

Světová bilance cukru v tis. t (hodnota surového cukru)

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Počáteční zásoby	57 957,7	62 431,5	62 384,9	62 585,0	70 113,1	68 232,8
Produkce	134 563,0	131 848,2	138 013,4	149 338,0	143 983,1	148 031,6
Dovoz	41 445,7	44 025,8	45 352,5	48 585,8	47 969,6	50 069,9
Spotřeba	128 592,3	131 717,4	135 598,5	139 511,1	143 261,4	145 548,6
Vývoz	42 582,6	44 203,3	47 567,3	50 884,5	50 571,7	52 952,3
Konečné zásoby	62 431,5	62 384,9	62 585,0	70 113,1	68 232,8	67 833,5
+/- Produkce	+ 63,5	- 2 714,8	+ 6 156,2	+ 11 324,6	- 5 354,9	+ 4 048,5
+/- Spotřeba	+ 2 785,4	+ 3 125,1	+ 3 881,1	+ 3 912,6	+ 3 750,3	+ 2 287,2
Zásoby v % spotřeby	48,55	47,36	46,15	50,26	47,63	46,61

Pramen: F.O.Licht – Bilance z 29.10.2004

Podle perspektivy dlouhodobého vývoje světové bilance cukru bude v příštích devíti letech trend stálého postupného nárůstu jak produkce, tak i spotřeby cukru (za devět let až o 20 %). Lze tedy předpokládat, že světové zásoby cukru zůstanou i nadále vysoké, přibližně na dnešní úrovni. Mohl by tak být zachován tlak na nízkou úroveň světových cen cukru.

Jižní a Střední Amerika

V **Brazílii** se očekává v roce 2004/05 další velmi významné navýšení produkce cukru (meziročně o 5 mil. t) na celkovou hodnotu **31,4 mil. t**. Toto množství představuje více než pětinu celosvětové produkce cukru. Od roku 2001/02 Brazílie jako jediná země ve světě každoročně významně navyšuje svojí produkci cukru. V souvislosti s tímto nárůstem produkce se markantně zvýší i vývoz cukru, který podle odhadu vzroste na 18,4 mil. t (cca 35 % světového exportu). Zvýší se vývoz surového i bílého cukru. Zajímavé je srovnání bilance cukr/alkohol v roce 2003/04 s výhledem na příští období.

Struktura finančních příjmů v sektoru cukr/alkohol v Brazílii v %

	2003/2004	Výhled
Tuzemský trh alkoholu	43,4	30,1
Tuzemský trh cukru	20,2	20,2
Vývoz cukru	31,6	31,6
Vývoz alkoholu	4,8	18,1
	100,0	100,0

Pramen: F.O Licht č. 33, r. 2004

Podle tohoto výhledu je zřejmé, že zatímco u tuzemského trhu i vývozu cukru se nepředpokládá změna struktury v celkové bilanci, tak u vývozu alkoholu by mělo dojít k významnému zvýšení na úkor tuzemské spotřeby. Nicméně prozatím Brazílie nadále zvyšuje vývoz cukru, čímž se stává stále větším konkurentem pro přední světové vývozce včetně EU.

Asie

V **Indii**, která je po Brazílii a EU třetím nejvýznamnějším světovým producentem cukru, se očekává v roce 2004/05 opět nízká produkce cukru na úrovni **14,7 mil. t**. Oproti roku 2002/03 je to pokles o více než 7 mil. t. Tento stav se odrazí i v markantním zvýšení dovozu surového cukru na odhadovanou úroveň 2,2 mil. t v roce 2004/2005. Přitom Indie dříve dovážela vždy jen nevýznamná množství cukru. V posledních letech upevňuje svojí pozici na asijském trhu **Thajsko**, kde se v posledních třech letech zvýšily vývozy jak bílého tak i surového cukru.

Evropská unie

Sklizňové plochy cukrové řepy v zemích EU 25 poklesly meziročně o 49 tis. ha (2,3 %) na **2 178 tis. ha**. Nejvíce poklesly plochy v Itálii a Francii (celkem o 56 tis. ha). Produkce řepného cukru (v hodnotě surového cukru) v zemích EU 25 by podle prvního odhadu měla dosáhnout v roce 2004/05 **19,96 mil. t**, což by představovalo mírný meziroční nárůst o 1,3 % (255 tis. t). Průměrný výnos polarizačního cukru v EU se odhaduje na úrovni 8,93 t/ha, což nepředstavuje velký rozdíl od odhadovaného průměru v ČR. Výše odhadované produkce přibližně odpovídá součtu celkových kvót všech členských zemí. Nicméně v minulém hospodářském roce ještě nebyly součástí EU NČS. Produkce cukru v jednotlivých zemích nebude zřejmě podléhat větším výkyvům. Svým rozšířením získala EU 25 v Evropě naprosto hegemonní postavení, protože má 75% podíl na celkové evropské produkci cukru.

Charakteristika pěstování cukrové řepy a výroby cukru v EU

Cukrová řepa se v EU 15 pěstuje ve všech členských státech s výjimkou Lucemburska na výměře cca 1,8 mil. ha. Tato výměra představuje 1,2 % využívané zemědělské plochy a produkce cukrové řepy činí přibližně 1,6 – 1,8 % zemědělské produkce EU. Více než polovina produkce cukrové řepy pochází z Francie a Německa. Spolu s deseti NČS však vzrostla plocha cukrové řepy asi o 30 % a produkce cukru o 15 %. Cukrová řepa se pěstuje pouze v šesti NČS. Finanční příjmy na jednotku roční zemědělské práce je na hospodářstvích pěstujících cukrovou řepu v průměru 1,7 krát vyšší než na všech hospodářstvích obecně. U 55 % všech farem pěstujících cukrovou řepu však průměrná výměra plochy cukrové řepy na farmu nedosahuje ani 5 ha. Produkce cukru se v EU 15 dlouhodobě pohybovala mezi 15 – 18 mil. t a v důsledku systému produkčních kvót je stabilní. Ve světovém

měřítka se v posledních letech EU podílí 13 % na produkci, 12 % na spotřebě, 15 % na vývozu a 5 % na dovozu. Od roku 1997 Brazílie zaujala čelní pozici ve světové produkci cukru, kterou do té doby zaujímal EU.

Produkce a výnos cukru ve vybraných zemích Evropy v letech 2002/03 až 2004/05*

	Výroba (tis. t)			Výnos polar. cukru (t/ha)			Sklizňová plocha (tis. ha)		
	2004/05	2003/04	2002/03	2004/05	2003/04	2002/03	2004/05	2003/04	2002/03
Belgie-Lucemb.	988	1 118	1 107	10,98	12,02	11,30	90	93	98
Dánsko	529	535	561	9,45	9,22	9,67	56	58	58
Finsko	162	148	177	5,23	4,93	5,53	31	30	32
Francie	4 143	4 282	5 105	12,01	11,67	12,79	345	367	399
Irsko	225	245	215	7,26	7,66	6,94	31	32	31
Itálie	1 110	978	1 532	6,17	4,57	6,23	180	214	246
Německo	4 246	4 106	4 394	9,65	9,25	9,66	440	444	455
Nizozemsko	1 020	1 167	1 112	10,30	11,33	10,20	99	103	109
Portugalsko	88	85	65	9,78	12,14	7,22	9	7	9
Rakousko	488	420	495	10,84	9,77	11,25	45	43	44
Řecko	260	223	321	7,22	5,72	7,83	36	39	41
Španělsko	1 071	984	1 302	9,74	9,84	11,32	110	108	115
Švédsko	402	452	470	8,38	9,04	8,70	48	50	54
Velká Británie	1 447	1 549	1 554	10,19	11,06	10,50	142	140	148
EU 15	16 179	16 292	18 410	10,38	9,47	10,01	1 559	1 720	1 839

	Výroba (tis. t)			Výnos polar. cukru (t/ha)			Sklizňová plocha (tis. ha)		
	2004/05	2003/04	2002/03	2004/05	2003/04	2002/03	2004/05	2003/04	2002/03
ČR	517	565	596	7,39	7,34	7,45	70	77	80
Slovensko	188	192	200	5,70	6,00	6,67	33	32	30
Maďarsko	434	282	378	6,38	5,88	6,75	685	486	56
Polsko	1 905	2 114	2 193	6,35	6,93	7,24	300	305	303
Ostatní země	236	270	295	8,93	8,85	9,37	45	45	48
NČS EU**	3 280	3 423	3 662	5,30	6,75	7,08	619	507	517
EU 25	19 459	19 715	22 072	8,93	8,85	9,37	2 178	2 227	2 356
Rusko	2 097	2 055	1 739	2,12	2,21	2,14	989	928	811
Ukrajina	1 635	1 580	1 554	2,15	2,37	2,03	760	668	764
Turecko	1 900	1 795	2 345	5,76	5,59	6,29	330	321	373
Třetí země v Evropě celkem	6 571	6 450	6 658	2,81	2,97	3,07	2 339	2 172	2 172
Evropa celkem	26 120	26 165	28 730	5,78	5,95	6,34	4 517	4 399	4 528
Třetí země/EU	0,34	0,33	0,30	0,31	0,35	0,33	1,07	0,98	0,92

Pramen: F.O.Licht č. 26, r. 2004,

Poznámka: * rok 2004/05 je odhad ** ve 4 nových zemích EU se cukrová řepa prakticky nepěstuje. NČS – 10 nových členských států EU.

Cukrovar Litovel
Cukrovar Němčice

Cukrovar Opava
Cukrovar Prosenice

Spotřeba cukru v kg/obyvatele v zemích EU 15 (v hodnotě surového cukru)

Země	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Rakousko	41,03	42,64	40,32	39,79	39,80	39,55	39,79
Belgie/Lucembursko	53,14	54,00	55,77	55,26	56,47	56,41	56,39
Dánsko	50,98	50,76	49,47	49,36	49,39	48,97	48,95
Finsko	38,86	40,51	41,46	42,36	43,09	43,13	43,08
Francie	40,16	41,06	39,09	39,30	40,22	43,59	40,38
Německo	37,52	387,61	38,16	39,19	40,05	39,64	40,00
Řecko	31,50	31,02	31,14	30,42	29,59	29,90	30,03
Irsko	41,30	38,51	40,86	41,64	41,99	42,26	42,06
Itálie	31,27	31,15	31,17	31,19	31,11	30,86	31,34
Nizozemí	45,38	44,55	44,58	44,66	44,85	44,65	44,38
Portugalsko	26,28	28,16	27,88	28,10	28,41	28,73	27,83
Španělsko	33,85	33,49	33,69	33,65	33,66	33,73	33,81
Švédsko	42,24	42,26	42,59	42,81	43,37	44,51	44,43
Velká Británie	39,74	40,23	40,02	41,52	41,22	41,11	41,43
EU 15 - průměr	37,48	37,96	37,45	37,90	38,15	38,38	38,09

Spotřeba cukru v kg/obyvatele v zemích EU (v hodnotě surového cukru)

Země	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
ČR	46,43	47,12	46,86	47,87	48,79	49,78	49,70
Maďarsko	40,43	39,94	40,77	40,79	41,02	41,37	41,47
Polsko	44,97	44,58	44,31	44,74	44,79	44,79	44,78
Slovensko	40,85	40,68	40,81	40,94	41,44	44,06	41,61
Ostatní země	35,03	34,90	35,72	37,07	38,36	39,81	40,81
EU 10* - průměr	41,54	41,44	41,69	42,28	42,88	43,96	43,67
EU 25 - průměr	38,55	38,88	38,57	39,06	39,40	39,85	39,56

Pramen: F.O. Licht č. 32, r. 2004,

Poznámka: * Nové členské státy EU

V NČS EU je průměrná spotřeba cukru na jednoho obyvatele přibližně o 10 % vyšší než je průměr zemí bývalé EU 15. Spotřeba cukru na obyvatele v ČR je nejvyšší mezi NČS a v rámci celé EU 25 má vyšší spotřebu cukru jen Belgie a Dánsko. Naopak pro země EU, které jsou deficitní v produkci cukru, je typická mnohem nižší spotřeba cukru (Itálie, Portugalsko, Řecko a Španělsko).

Bilance cukru v EU 15 v roce 2003/2004*

Celková nabídka	mil. t	Celková poptávka	mil. t
Produkce řep. cukru (kvóta A + B)	13,75	Celková spotřeba	12,90
Dovoz surového třtinového cukru k rafinaci (preferenč. kvóty)	1,70	Vývoz cukru ve výrobcích	0,80
C cukr (produkce nad kvóty a převod z ložiska)	3,75	Reexport (rafinovaný třtinový cukr)	1,60
Dovoz bílého cukru	0,50	Subvencovaný vývoz	1,20
Cukr ve výrobcích	0,55	C cukr (nesubvencovaný vývoz + převod do příštího roku)	3,75
Celkem	20,25	Celkem	20,25

Pramen: EK,

Poznámka: * Rozšířením EU se zvýší výroba řepného cukru o cca 3 mil. t a spotřeba o 2,7 mil. t.

Stanovení kvót cukru v EU

V současné době se SOT pro cukr včetně stanovení kvót pro cukr, izoglukózu a inulinové sirupy řídí Nařízením ES č. 1260/2001, jehož platnost má skončit 30. června 2006. Výše kvót pro rok 2004/2005 pro přistupující země byla stanovena již v roce 2003. Kvóty pro země bývalé EU 15 v roce 2004/2005 jsou stanoveny ve své původní výši podle uvedeného nařízení. Celkový objem kvót cukru, izoglukózy a sirupů v těchto zemích v roce 2004/2005 se tedy po krácení v roce 2003/2004 zvýšil o 213 513 t (v hodnotě bílého cukru) na původní hodnotu **5 077 780,7 t**.

Kvóty cukru „A“ a „B“ v roce 2004/05 v EU (v t, v hodnotě bílého cukru)

	Kvóta „A“	Kvóta „B“	„A + B“
Dánsko	325 000,0	95 745,5	420 745,5
Německo	2 612 913,3	803 982,2	3 416 895,5
Řecko	288 638,0	28 863,8	317 501,8
Španělsko	957 082,4	39 878,5	996 960,9
Francie kontinentální	2 506 487,4	752 259,5	3 258 746,9
Franc. zám. departm.	463 872,0	46 372,5	510 244,5
Irsko	181 145,2	18 114,5	199 259,7
Itálie	1 310 903,9	246 539,3	1 557 443,2
Nizozemí	684 112,4	180 447,1	864 559,5
Rakousko	314 028,9	73 297,5	387 326,4
Portugalsko kontinent.	63 380,2	6 338,0	69 718,2
Azorské autonom. ostrovy	9 048,2	904,8	9 953,0
Finsko	132 806,3	13 280,4	146 086,7
Švédsko	334 784,2	33 478,0	368 262,2
Belgie/Lucembursko	674 905,5	144 906,2	819 811,7
Velká Británie	1 035 115,4	103 511,5	1 138 626,9
Celkem	11 894 224	2 587 919,3	14 482 143

Pramen: EK - Nařízení ES č. 1260/2001

Kvóty izoglukózy a inulinových sirupů v roce 2004/05 v EU (v t, v sušině)

	Izoglukóza „A“	Izoglukóza „B“	Inulinové sirupy
Německo	28 643,3	6 745,5	
Řecko	10 435,0	2 457,5	
Španělsko	74 619,6	7 959,4	
Francie kontinent.	15 747,1	4 098,6	„A“ 19 847,1
Itálie	16 432,1	3 869,8	„B“ 4 674,2
Nizozemí	7 364,6	1 734,5	„A“ 65 519,4
Portugalsko	8 027,0	1 890,3	„B“ 15 430,5
Finsko	10 792,0	1 079,7	
Belgie/Lucembursko	56 150,6	15 441,0	„A“ 174 218,6
Velká Británie	21 502,0	5 735,3	„B“ 41 028,2
Celkem	223 934,3	51 011,6	„A“ 259 585,1 „B“ 61 132,8

Pramen: EK - Nařízení ES č. 1739/20

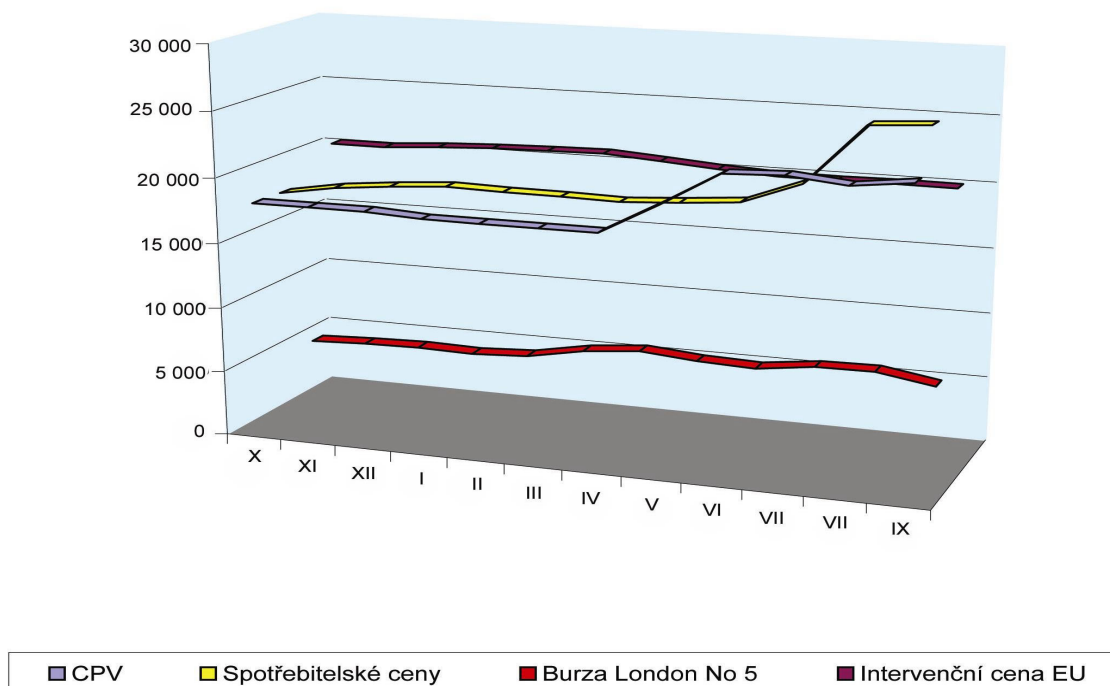
Největší rozdíly mezi stanovenými kvótami pro NČS a zeměmi EU 15 jsou v markantně nižším podílu stanovené B kvóty. Zatímco země s vyspělým cukrovarnictvím (ČR, Polsko a Maďarsko) mají nízký podíl stanovené B kvóty oproti celkové kvótě (pouze 3 %, 5,4 % a 0,3 %), tak nejvyspělejší země EU Německo a Francie mají podíl B kvóty nad 23 %. Ve svém důsledku to znamená, že nové členské země budou muset větší podíl své případné nadprodukce cukru než země EU 15 (nad úrovní kvóty A + B) vyvážet bez subvencí do třetích zemí.

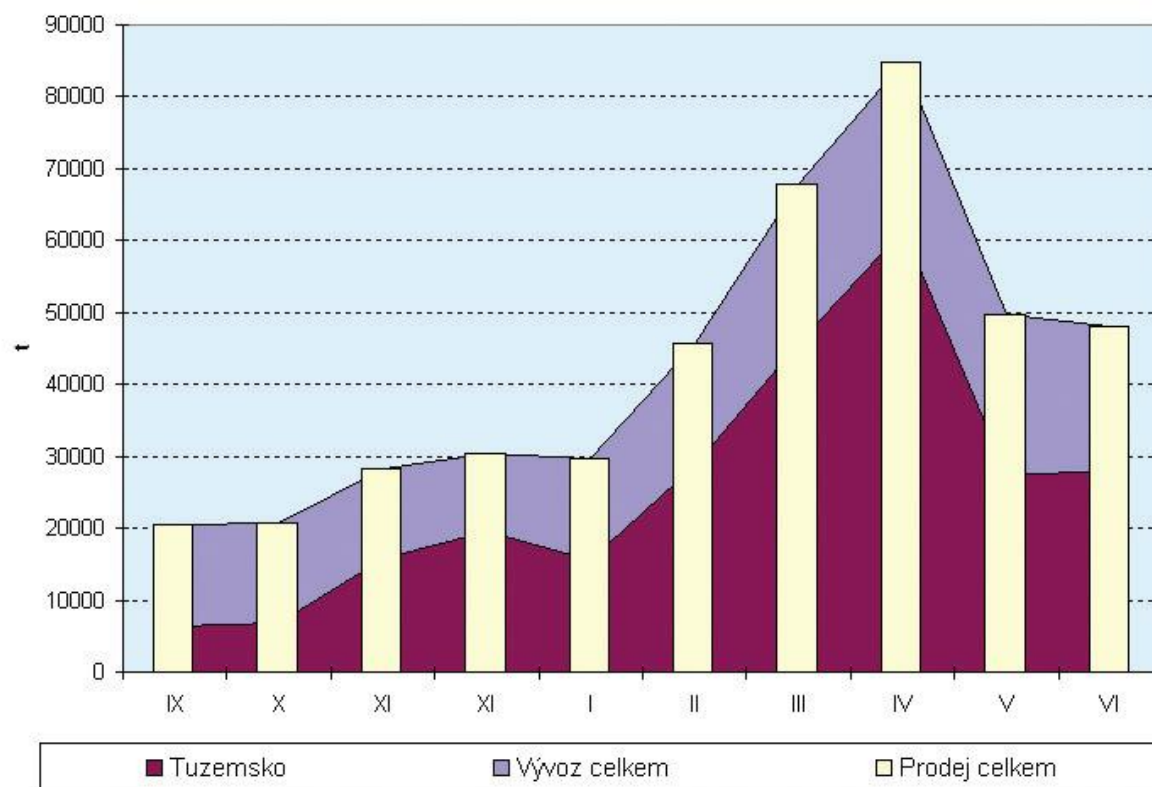
Cukrovar Vrbátky
Cukrovar Vrdy

Vývoj CPV a spotřebitelských cen cukru v ČR v roce 2003/4 v Kč/t

Vývoj prodeje cukru z cukrovarů v ČR v roce 2003/04

Kvóty „A“ a „B“ cukru a izoglukózy pro rok 2004/05 v nových členských zemích v t*

	Cukr „A“	Cukr „B“	Cukr „A+B“	Izoglukóza „A“	Izoglukóza „B“
ČR	441 209	13 653	454 862	-	-
Lotyšsko	66 400	105	66 505	-	-
Litva	103 010	-	103 010	-	-
Maďarsko	400 454	1 230	401 684	127 627	10 000
Polsko	1 580 000	91 926	1 671 926	24 911	1 870
Slovinsko	48 157	4 816	52 973	-	-
Slovensko	189 760	17 672	207 432	37 522	5 025
Celkem	2 828 990	129 402	2 958 392	190 060	16 895
Celkem EU 25	14 723 214	2 717 321,3	17 440 535	439 773,3	67 906,6
Celkem EU 25 r 2004/05 cukr + izoglukóza + sirupy (v hodnotě bílého cukru)					18 266 933

Pramen: EK,

Poznámka: * Malta, Kypr a Estonsko nemají produkční kvóty. Kandidátské země nemají žádné kvóty na inulinové sirupy.

Slovensko

V roce 2003/04 byla sklizňová plocha cukrové řepy na Slovensku 32 000 ha (meziroční zvýšení o 1 100 ha) a zpracováno bylo pouze 1 171 tis. t cukrové řepy. Postupně se zvyšuje koncentrace pěstování cukrové řepy (v roce 2003/04 již 67,07 ha/1 pěstitele). V roce 2004/05 se odhaduje celková sklizňová plocha 34 300 ha a celková produkce ve výši 1 460 tis. t při průměrném výnosu 42,60 t/ha. Celková produkce cukru se tak v SR zřejmě významně meziročně zvýší (o 26 %) na celkovou odhadovanou úroveň 207,4 tis. t. Pokud se tento předpoklad naplní, tak bude produkce cukru shodná s výší národní kvóty SR pro cukr.

Základní ukazatele výroby cukru a zpracování řepy na Slovensku

	m.j.	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*
Sklizňová plocha	ha	34 500	31 700	31 500	30 900	32 000	34 300
Výnos řepy	t/ha	40,72	30,35	40,85	43,56	36,80	42,60
Plocha na 1 pěstitele	ha	49,65	49,25	61,15	64,89	67,07	-
Zpracovaná řepa	tis. t	1 405	962	1 287	1 346	1 178	1 460
Výnos bílého cukru	t/ha	5,62	4,06	5,59	5,64	5,15	6,05
Cukernatost	%	15,04	15,61	15,34	15,40	16,54	16,70
Produkce cukru	t	193 951	128 790	176 191	183 692	164 932	207 400
Jmenovitý výkon	t/d	20 076	15 598	16 227	15 447	15 096	-
Kapacita na 1 cukrovar	t/d	2 868	3 120	3 254	3 089	3 020	-
Počet cukrovarů		7	5	5	5	5	-

Pramen: SCS (Slovenský cukrovarnický spolok) a ŠÚ SR,

Poznámka: * odhad

CZV cukrové řepy se podle odhadu v důsledku vstupu do EU v roce 2004/05 výrazně zvýší, meziročně o cca 850 SK/t, na průměrnou hodnotu **1 860 SK/t**. Spotřebitelské ceny cukru zaznamenaly v roce 2004 rovněž nárůst, od počátku roku do července o 3,70 SK/kg, na průměrnou hodnotu 33,51 SK/kg. Spotřebitelské ceny cukru na Slovensku jsou na vyšší úrovni než v ČR.

V roce 2004/05 proběhne poslední kampaň v cukrovaru Trnava, v příštím roce nahradí její kapacitu modernizovaný cukrovar v Trenčianské Teplé. Jmenovitý výkon slovenských cukrovarů dosahuje pouze asi třetinové úrovně průměru EU. Výhledově se očekává zvýšení průměrného jmenovitého výkonu cukrovarů až na 6 tis. t řepy/den.

Spor ve WTO o subvencování vývozu cukru z EU

1. října 2002 podali ve WTO tři její členové (Brazílie, Austrálie a Thajsko) stížnosti na EU, týkající se systému subvencování vývozu cukru z EU. Tyto země jsou vedle EU největšími světovými vývozci cukru a v případě, že by uspěly se svojí stížností, mohly by poměrně významně zvýšit svůj vývoz cukru na úkor EU. V průběhu následujících dvou let byla tato stížnost příslušnými orgány WTO projednávána. Tato stížnost byla sice projednávána v době, kdy noví členové včetně ČR nebyli ještě členy EU, nicméně důsledky vyplývající z rozhodnutí WTO již plně dopadnou i na NČS. Stížnost obsahovala tyto čtyři základní body:

1. Závazky ve WTO umožňují EU 15 subvencovat vývoz cukru v rozsahu **1,274 mil. t** (hodnota bílého cukru).
2. Stížnost dále poukazuje na skutečnost, že stanovená intervenční cena pro cukr v EU 631,9 EUR/t zajišťuje výrobcům takový zisk, že mohou skrytě subvencovat další vývozy, u kterých již ale není subvencování povoleno.
3. Neslučitelnost tohoto subvencování s principy WTO spočívá v tom, že spotřebitelé v zemích EU jsou nuceni platit vyšší cenu, aby výrobci získali finanční prostředky pro skryté subvencování vývozu.
4. Stížnost dále napadla i praxi EU odečítat z objemu subvencovaných vývozu množství, odpovídající množství surového cukru určeného k rafinaci, dovezeného na základě preferenčních smluv z rozvojových zemí (země ACP a Indie) za garantovanou cenu.

Rozhodnutí WTO

15. října 2004 WTO zveřejnila zprávu Panelu ke sporu vedeném Thajskem, Brazílií a Austrálií vůči Evropským společenstvím ohledně cukerního režimu EU. EK okamžitě oznámila svůj úmysl odvolat se proti nálezu a doporučením Panelu.

Nálezy a závěry WTO

Panel dospěl na základě důkazů předložených stěžovateli k závěru, že Evropská unie překračovala při vývozu cukru úroveň závazků (konkrétně od sezóny 2000/2001)¹.

1. Stěžovatelé rovněž věrohodně doložili, že producenti/vývozci cukru ze zemí ACP/Indie překročili úroveň závazků Evropských společenství, když obdrželi subvence ve smyslu čl. 9.1 (a) Dohody o zemědělství (Závazky na vývozní subvence).
2. Producenti/vývozci C cukru překročili úroveň závazků Evropských společenství, když obdrželi platby na vývoz na základě vládního opatření: (i) prostřednictvím prodeje C cukrové řepy producentům C cukru za cenu nižší než byly celkové náklady na produkci; a (ii) v podobě transferů finančních zdrojů, křížových subvencí plynoucích z fungování cukerního režimu EU ve smyslu čl. 9.1(c) Dohody o zemědělství.
3. Z hlediska čl. 10.3 Dohody o zemědělství (Zamezení obcházení závazků na vývozní subvence) Panel dospěl k závěru, že EU neprokázala, že její vývozy C cukru a cukru pocházejícího ze zemí ACP/Indie, které překročily úroveň závazků, nejsou subvencované.
4. Panel rovněž dospěl k závěru, že EU nejednala v souladu se svými závazky podle čl. 3.3 (Začlenění koncesí a závazků) a 8 (Závazky týkající se vývozní soutěže) Dohody o zemědělství, když poskytovala vývozní subvence na cukr ve smyslu čl. 9.1 (a) a 9.1 (c) (Závazky na vývozní subvence) Dohody o zemědělství nad úroveň množstevního závazku, jak jsou specifikovány v Oddílu II, části IV listiny koncesí a závazků.
5. Jelikož čl. 3.8.DSU stanoví, že "v případě, že došlo k porušení závazku podle uvedené dohody, má se *prima facie* za to, že toto opatření zakládá zrušení nebo zmenšení výhody", Panel dospěl k závěru, že EU v rozsahu, v jakém nejednala v souladu se svými závazky podle Dohody o zemědělství, zrušila či zmenšila výhody plynoucí stěžovatelům z Dohody o zemědělství.

¹ Úroveň množstevního závazku EU na vývoz cukru je podle čl. 3.3 a 8 Dohody o zemědělství 1 273 500 tun za rok, s účinností od sezóny 2000/2001. V sezóně 2000/2001 však EU vyvezla 4 097 000 tun cukru, tj. překročila svoji úroveň množstevního závazku o 2 823 500 tun.

Doporučení

S ohledem na výše uvedené závěry Panel doporučil, aby Orgán pro řešení sporů požádal EU aby uvedla Nařízení Rady č. 1260/2001, jakož i ostatní opatření související s implementací cukerního režimu EU, do souladu se svými závazky ohledně vývozních subvencí plynoucích z Dohody o zemědělství.

Návrhy panelu na realizaci doporučení

Panel si při vyvozování svých nálezů a doporučení byl vědom obav některých rozvojových zemí, co se týče preferenčního přístupu na evropský trh se svými vývozy cukru, které tyto země vyjádřily v průběhu jednání. Proto v souladu s čl. 19.1 DSU navrhnul (návrhy Panelu nejsou pro EU závazné), aby EU při uvádění vývozu cukru v souladu s jejich závazky podle čl. 3.3 a 8 Dohody o zemědělství, vzala v úvahu opatření, jež by více přizpůsobila produkci cukru domácí spotřebě. Přitom by měla plně respektovat mezinárodní závazky co se týče dovozů, včetně závazků vůči rozvojovým zemím.

V souvislosti s výše uvedeným Panel vzal na vědomí prohlášení EU ze dne 14.7.2004, že EU "plně dostojí svým závazkům vůči zemím ACP a Indii" a že spolu s reformou cukerního režimu země ACP a Indie "dostanou jasnou perspektivu, udrží si své dovozní preference i atraktivní vývozní trh."

EU se může proti tomuto rozhodnutí odvolat do 3 měsíců po nabytí platnosti. Dále běží i tzv. rozumná lhůta (zpravidla 15 měsíců) na změnu legislativy EU, sloužící k harmonizaci s rozhodnutím WTO.

WTO limity na subvencovaný vývoz cukru z EU (v hodnotě bílého cukru)

	Limit subvenc. vývozu	Skutečný vývoz	Povolené vývozní podpory	Skutečná podpora
	tis. t	tis. t	mil. EUR	mil. EUR
1986 – 1990*	1 612		779,9	
1995/96	1 556	856	733,1	379,0
1996/97	1 499	1 200	686,3	525,0
1997/98	1 443	1 699	639,5	779,0
1998/99	1 386	1 546	592,7	794,8
1999/2000	1 330	971	545,9	470,1
2000/01	1 274	882	499,1	372,7
2001/02	1 274	1 052	499,1	482,8
2002/03	1 274		499,1	
2003/04	1 274		499,1	

Pramen: WTO,

Poznámka: * průměr 5 let

Povolený limit subvencovaného vývozu ani povolené vývozní podpory nebyly s výjimkou let 1998/99 a 1999/00 plně využity. V těchto dvou letech však byly podpory m.j. v důsledku velmi nízkých cen na světovém trhu cukru vyšší než povolený limit WTO.

Reforma Společné organizace trhu s cukrem v EU

Od roku 2004 probíhají intenzivní diskuse o reformě SOT s cukrem v EU. Původně byly diskutovány 4 alternativy budoucí reformy:

1. Status quo - tato alternativa by přibližně zachovala současný stav a m.j. by odkládala restrukturalizaci a zvýšení konkurenceschopnosti sektoru.
2. Pokles cen - při této variantě by se snížila úroveň intervenční ceny cukru v EU a postupně by se snižovaly i kvóty cukru pro jednotlivé členské země.
3. Fixní kvóty - tato alternativa předpokládá podstatné snížení kvót, které by mělo být trvalejšího charakteru.
4. Liberalizace – tato varianta by předpokládala téměř úplnou liberalizaci trhu s cukrem (zrušení podpor i kvót).

Budoucí podobu reformy SOT by měla EK zveřejnit již v první polovině roku 2005. S největší pravděpodobností se bude reforma realizovat zhruba podle druhé alternativy, tj. **poklesu cen**. Budoucí podobu reformy zřejmě významně ovlivní i výše citované rozhodnutí WTO. Reforma by měla podle

návrhu EK proběhnout v průběhu tří let s původně plánovaným zahájením od marketingového roku 2005/06 a ukončením v roce 2007/08. V roce 2008 by měla EK posoudit výsledky implementace reformy.

Základní principy reformy navržené EK

- Krácení sloučených produkčních kvót A + B o 16 %, což by mělo přinést celkové snížení produkčních kvót o 2,8 mil. tun cukru.
- Zrušení intervenční ceny cukru (63,19 EUR/100 u kg bílého cukru) nahrazením referenční cenou a výrazné snížení institucionálních cen ve dvou postupných krocích. U bílého cukru je snížení celkem o 33 %, na konečných **42,1 EUR/ kg** (32,9 EUR/100 kg u surového cukru) a u cukrové řepy o 37 % na **28 EUR/t**.
- Navýšení kvót pro izoglukózu o **300 tis. t** během tří let.
- Zrušení deklasifikace a změna převádění cukru na následující rok.
- Restrukturalizace produkce cukru v EU zavedením převoditelnosti kvót mezi členskými státy.
- Zavedení částečných kompenzací pro zemědělce prostřednictvím v budoucnosti stanovené jednotné platby na farmu (SPS).
- Soukromé skladování a hlášení cen.

Pozice ČR k navržené reformě

V současné době probíhají intenzivní diskuse a připomínky k navržené reformě v jednotlivých členských státech. Vážné připomínky k reformě má třetina členských států včetně ČR.

- ČR nadále trvá na nedotknutelnosti kvóty A a vyjadřuje nesouhlas s plošným krácením kvót způsobem součtu kvót A a B.
- ČR požaduje zahájení reformy až od marketingového roku 2006/07.
- ČR dále požaduje odstranění znevýhodnění, které návrh reformy zavádí pro státy bez výroby izoglukózy.
- ČR souhlasí s převodem kvót, ale za předpokladu stanovení přesných pravidel umožňujících členským státům účinně zasáhnout do převodu či prodeje kvót.
- ČR požaduje cílení kompenzací přímo na komoditu, tj. na cukrovou řepu a to po nezbytně dlouhou dobu stabilizace pěstitelské základny.

Vývoj cen cukru na světových trzích

Světové ceny bílého cukru podle Londýnské burzy (FOB Europe) se v roce 2004 ke konci října meziročně zvýšily v průměru téměř o 20 USD/t na průměrnou hodnotu **236,75 USD/t**. Světové ceny bílého cukru se v posledním desetiletí pohybují v určitých cyklech. Po dvou letech nízkých cen nastane v dalším roce určité cenové oživení, tak jako v tomto roce. Průměrné měsíční ceny v průběhu roku podléhají poměrně velkým výkyvům. Například v tomto roce se pohybovaly v rozmezí od 201,85 USD/t v lednu do 260,52 USD/t v srpnu. Průměrné hodnoty byly dosaženy v tomto roce v měsících květnu a červnu. Vzhledem k odhadované vysoké úrovni produkce cukru v marketingovém roce 2004/05 se nedá očekávat, že se současná cenová úroveň udrží i v průběhu celého roku 2004/05. Navíc se dá očekávat po rozhodnutí WTO na stížnost vůči EU v příštím období další zvyšování vývozu bílého cukru největších světových vývozců především Brazílie na úkor EU. Světové ceny bílého cukru začaly výrazně klesat již od roku 1997 (v roce 1996 byla průměrná roční cena bílého cukru ještě 366,79 USD/t). Na průběh obchodu s cukrem navíc negativně působí i dlouhodobě nízký kurz USD.

Světové ceny surového cukru se v roce 2004 meziročně zvýšily o něco méně než u bílého cukru (o cca 16 USD/t) na průměrnou hodnotu **206,27 USD/t**. Nejvyšší průměrná měsíční cena **247,03 USD/t** byla dosažena až v měsíci říjnu. Vývoj světových cen surového cukru má sice obdobný trend jako u bílého cukru. Přesto dochází i k významným odlišnostem. Nicméně i ceny surového cukru jsou na dlouhodobých minimech. ČR již několik let surový cukr nevyrábí, ani s ním neobchoduje.

Cukr bílý, průměrné měsíční ceny v USD/t (London No 5). Dodací podmínka FOB Europe

Rok/m	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Prům.
1996	382,7	394,6	399,9	397,2	392,1	396,8	374,4	370,4	346,9	327,8	310,7	307,5	366,79
1997	305,7	308,1	309,6	312,7	322,0	329,1	332,3	345,2	319,8	299,4	304,4	300,6	315,80
1998	298,0	281,8	269,5	256,3	264,5	260,0	256,9	256,1	221,5	220,5	237,5	241,8	255,39
1999	242,2	231,5	217,1	193,8	201,2	218,8	208,8	199,2	182,5	173,0	170,3	167,8	200,57
2000	169,6	169,0	172,5	190,6	200,3	234,4	250,8	270,8	258,8	259,3	243,0	241,4	221,77
2001	248,4	234,7	226,2	233,3	258,4	279,5	277,2	266,3	235,0	224,5	248,9	254,1	248,94
2002	262,2	237,8	238,6	221,4	227,3	220,1	225,7	227,5	213,5	214,7	224,0	225,9	228,26
2003	234,9	244,3	231,4	223,6	219,1	202,7	217,0	214,9	197,4	184,9	191,4	203,0	213,75
Kč /t	6 966	7 177	6 802	6 519	5 938	5 462	6 084	6 234	5 695	5 059	5 234	5 343	6 043
2004	201,8	210,2	233,5	246,8	236,7	236,5	260,4	260,5	233,7	247,0	-	-	236,75
Kč/t*	5 237	5 464	6 282	6 692	6 306	6 160	6 696	6 769	6 046	6 265	-	-	6 217

Pramen: F.O.Licht, č. 33, r. 2004

Poznámka: * měsíční průměry kurzu devizového trhu

Cukr surový, měsíční ceny (London No. 7). Dodací podmínka CIF volně ložené na lodi VB

Rok/m	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Prům
2000	147,9	139,6	136,2	154,9	174,3	207,3	235,2	253,1	244,3	260,7	242,8	243,7	203,3
2001	251,0	241,0	227,8	216,2	233,7	222,1	216,7	201,7	192,1	172,7	192,9	195,6	213,6
2002	194,4	167,2	170,5	174,9	156,8	148,5	163,7	161,4	176,3	188,5	196,0	200,2	168,2
2003	205,8	224,2	208,4	201,3	190,7	172,3	185,2	184,8	165,9	166,6	170,2	178,5	187,9
2004	172,7	189,6	201,2	203,4	195,6	205,8	225,2	216,1	212,0	240,5	-	-	206,2

Pramen: F.O.Licht, č. 33, r. 2004

PĚSTOVÁNÍ CUKROVÉ ŘEPY V ČR A ZAHÁJENÍ ŘEPNÉ KAMPANĚ V ROCE 2004/05

Pěstování cukrové řepy v roce 2004

Podle odhadu ČSÚ k 15.10.2004 bude sklizňová plocha cukrové řepy v roce 2004 v ČR celkem **71 095 ha**. Celková produkce cukrové řepy při průměrném výnosu **47,36 t/ha** se podle ČSÚ odhaduje na **3 367 380 t**. Sklizňové plochy se meziročně mírně snížily o 8 %. Z celkové výměry bylo v Čechách oseto 52,5 % plochy a na Moravě 47,5 %. Podle údajů ČMCS byla ale sklizňová plocha i produkce cukrové řepy vyšší než udává ČSÚ.

Setí cukrové řepy proběhlo převážně v poslední březnové a první dubnové dekádě. Pro rok 2004 bylo prodáno celkem 83 tis. výsevních jednotek, prodej se meziročně snížil o 10 %. Příčinou je m.j. zvyšování výnosů z jednotky plochy v důsledku šlechtění výkonnějších odrůd. Na Moravě se v některých lokalitách setí v důsledku vydatných srážek opozdilo. Vzházivost řepy byla vcelku velmi dobrá, v rozmezí 70 až 85 %, počty jedinců byly v rozmezí 80 až 95 tis. na ha. V důsledku chladnějšího počasí v počátku vegetačního období byl vývoj řepy sice mírně opožděn, ale počet jedinců na ha byl velmi dobrý. V červnu byl zaznamenán v okrese Hodonín ohniskově silný výskyt skvrnatičky řepné (cerkosporióza) a rýhonosce řepného. Ve středních a východních Čechách a na severní Moravě byl střední výskyt mšice makové. Ve třetí dekádě června byla místně na jižní Moravě cukrová řepa poškozena kroupami. V červenci se na některých porostech cukrové řepy projevil vláhový deficit, který však neovlivnil příliš negativně výnosy při podzimní sklizni.

Neustále se zlepšuje šlechtění rezistentních odrůd proti chorobě rizománii, zvyšuje se i podíl prodaného osiva rezistentních odrůd (v roce 2004 55,4 %). Velká pozornost se dále soustřeďuje na kvalitu osiva včetně moření fungicidy a insekticidy. Používá se převážně osivo mořené přípravkem Gaucho (imidacloprid) s účinkem na široké spektrum škůdců. V roce 2004 činil podíl takto ošetřeného osiva 71 %. Kvalitní moření osiva cukrové řepy v posledních letech přispělo k výraznému omezení plošné aplikace insekticidů.

Sklizňové plochy cukrové řepy podle krajů v letech 2000 – 2004

Území, kraj	2000		2001		2002		2003		2004**		*
	ha	t/ha	ha	t/ha	ha	t/ha	ha	t/ha	ha	t/ha	
Praha	349	37,00	587	44,55	635	50,52	467	41,37	495	48,7	1,4
Středočeský	17 393	39,78	21 324	43,95	20 312	49,42	19 297	40,50	17 964	47,5	1,0
Ústecký	4 551	38,66	5 569	44,15	4 455	49,17	4 657	40,13	3 936	47,2	0,86
Liberecký	340	47,06	409	41,87	479	43,38	452	41,52	415	48,1	1,2
Královéhradecký	8 267	49,65	10 100	47,05	10 707	49,30	10 191	40,35	9 330	47,5	1,13
Pardubický	4 928	46,88	6 162	42,83	5 759	49,88	5 883	40,70	5 542	47,3	1,12
Vysočina	186	49,31	184	43,79	404	52,56	422	42,80	206	47,4	1,1
Jihomoravský	6 120	42,95	8 872	44,02	8 791	48,60	9 664	38,73	9 132	45,5	1,5
Olomoucký	12 246	51,63	15 287	51,03	15 719	50,34	16 364	41,13	15 031	48,4	1,23
Zlínský	2 342	50,59	3 165	41,09	3 262	49,67	3 173	40,42	2 989	47,4	1,28
Moravskoslezský	4 571	54,22	6 051	42,12	6 976	48,74	6 756	39,94	6 056	46,8	1,32
Česká republika	61 293	45,83	77 710	45,41	77 499	49,45	77 326	40,36	71 096	47,4	1,16

Pramen: ČSÚ,

Poznámka: * Index plochy 2004/2000. ** Osevní plochy k 31.5.2004

Vývoj cen u zemědělských výrobců cukrové řepy v roce 2004/05

Podle NV č. 15/2003 Sb. a NV č. 97/2003 Sb. byla stanovena v roce 2003/2004 **minimální cena cukrové řepy** při základní cukernatosti 16 % na **980 Kč/t**. Tato cena však ani zdaleka neodpovídala ceně cukrové řepy, která je stanovena v EU pro dodávku cukrové řepy v rámci kvóty A na **46,72 EUR/t** (cca 1450 – 1470 Kč/t). Vzhledem ke skutečnosti, že od počátku hospodářského roku 2004/2005 již i v ČR platí plně ustanovení SOT s cukrem v EU, bylo třeba stanovit i v ČR minimální cenu cukrové řepy v roce 2004/2005 v celkové výši přibližně na cenové úrovni EU.

Vzhledem k výše uvedenému proto od 9.4.2004 nabylo účinnosti **NV č. 160/2004 Sb.** Podle odstavce 5 § 16 b tohoto nařízení byla stanovena **minimální cena cukrové řepy** vypěstované v roce 2004 ve výši **1 470 Kč/t** čisté hmotnosti při cukernatosti 16 %. Tato výše minimální ceny byla již zakotvena ve smlouvách mezi pěstitelem a cukrovarem pro dodávku cukrové řepy v roce 2004/2005. Tuzemští pěstitelé, dodávající řepu již v rámci EU, dosáhnou sice mnohem vyšších tržeb než v předchozích letech, zároveň se však budou muset podílet na finančních dávkách z výroby cukru, které platí cukrovary do rozpočtu EU.

Ceny zemědělských výrobců (CZV) cukrové řepy v září a říjnu 2004 v důsledku NV č. 160/2004 Sb. velmi výrazně vzrostly na průměrnou hodnotu **1 514 Kč/t**, což představuje výrazný nárůst o **565 Kč/t** (60 %) oproti průměru roku 2003. Ačkoliv se po přijetí SOT s cukrem v ČR zvýšily jak CZV cukrové řepy, tak i CPV cukru a spotřebitelské ceny cukru, tak u CZV je navýšení jednoznačně nejvyšší.

Ceny u zemědělských výrobců cukrové řepy (Kč/t)

Rok	září	říjen	listopad	prosinec	leden	průměrná cena
1997	818	839	833	864		848
1998	880	818	801	781		795
1999	892	806	751	756		763
2000	1 000	959	961	979		969
2001	963	961	964	969	1 006	963
2002	997	987	977	932	956	969
2003	958	964	947	934	911	949
2004	1 440	1 588	-	-	960	

Pramen: ČSÚ

Zpracovatelský průmysl

Přehled cukrovarů

V roce 2004/05 pracuje v kampani celkem 11 cukrovarů, tedy o 2 závody méně než v roce 2003/04. Z toho byly 4 cukrovary v Čechách a 7 na Moravě.

V cukrovarnické kampani 2004/05 se v České republice vyrábí cukr v rámci sedmi cukrovarnických společností. Na mimořádné Valné hromadě ČMCS konané dne 4.11.2004 vstoupily do této organizace i společnosti, které byly dosud mimo ČMCS. V rámci ČMCS je nyní sdruženo celkem 12 cukrovarů, které patří sedmi cukrovarnickým společnostem.

Největší změny v roce 2004 probíhaly u společnosti Cukrovary TTD, a.s. V cukrovaru Dobrovice byla realizována v roce 2003/04 totální rekonstrukce, po které se zvýšila denní kapacita o 2 700 t/d řepy. Cukrovary TTD, a.s. se dále rozhodly uzavřít od počátku ledna (po ukončení zpracování cukru v řepné kampani 2003/04) roku 2004 cukrovar Mělník. V cukrovaru byl zachován pouze provoz moderní balicí linky. V cukrovaru České Meziříčí došlo těsně před zahájením kampaně (26. srpna) k požáru části surovárny. I přesto byl po provedené rekonstrukci zahájen provoz pouze o 10 dní později, již 2. října. Další změnou byl vstup společnosti Manolis, a.s. na český cukerní trh. Tato společnost pronajala výrobní zařízení cukrovarů Vrdu a Český Brod, nicméně cukrovar v Českém Brodě nezahájil kampaň 2004/05.

Jmenovitý výkon cukrovarů v roce 2004

Celková zpracovatelská kapacita cukrovarů v ČR se podle odhadu v roce 2004/05 snížila na úroveň **44 500 t** zpracované řepy denně (meziroční snížení o 700 t/d řepy). Hlavním důvodem snížení celkové kapacity je neuvedení dvou cukrovarů do provozu. Průměrný jmenovitý výkon jednoho cukrovaru v ČR se podle odhadu zvýší v roce 2004/05 na hodnotu **4 045 t/d řepy** (meziroční zvýšení o 568 t/d řepy). Jmenovitý výkon u cukrovarů sdružených v ČMCS by měl v řepné kampani 2004/2005 dosáhnout **44 500 t/d řepy**.

Největší nárůst zpracovatelské kapacity o 2 700 t/d řepy byl realizován u cukrovaru Dobrovice. Tento cukrovar je s celkovou kapacitou 11 000 t/d řepy jednoznačně největším cukrovarem v ČR.

Přehled cukrovarů, které zahájily cukrovarnickou kampaň 2004/05

Název společnosti	Cukrovar	Jmenovitý výkon (t/d ř.)
	Dobrovice	11 000 člen ČMCS
	České Meziříčí	5 000 -,-
Cukrovary TTD, a.s.		16 000
	Němčice	3 100 -,-
	Hrochův Týnec	5 000 -,-
	Kojetín	3 500 -,-
EASTERN SUGAR ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.		11 600
	Hrušovany	4 800 -,-
	Opava	3 300 -,-
Moravskoslezské cukrovary, a. s.		8 100 -,-
	Vrdu	2 800 -,-
	Český Brod	0 -,-
Manolis, a.s.		2 800
Společnosti vlastníci 1 cukrovar		
Cukrovar Vrbátky a. s.	Vrbátky	2 000 ČMCS
Hanácká potravinářská společnost, a. s.	Prosenice	2 000 -,-
Litovelská cukrovarna, a. s.	Litovel	2 000 -,-
ČR celkem (t/d)		44 500
ČR průměr na 1 cukrovar (t/d)		4 045

Pramen: ČMCS

Výroba cukru a melasy v ČR v řepné kampani 2004/2005

Řepnou kampaň zahájily jako první 10.9.2004 cukrovary Prosenice a Litovel, v tomto týdnu zahájil kampaň ještě cukrovar Hrochův Týnec. Cukrovar Vrdu letos zpracovává i řepu z rajónu uzavřeného cukrovaru Český Brod. Jako poslední zahájil kampaň 2.10. z důvodu požáru cukrovar České Meziříčí. Termín zahájení kampaně byl u většiny cukrovarů letos o něco pozdější, m.j. i proto, že řepa nebyla často ještě počátkem září plně technologicky vyzrálá. Průměrná délka kampaně se předpokládá při zpracování 3,6 mil. t řepy pouze 83 dnů, takže by ve většině cukrovarů měla skončit již v druhé dekádě prosince. Dřívější termín ukončení kampaně m.j. příznivě ovlivní snížení nákladů na jednotku produkce. Vzhledem k suchému počasí v průběhu září i října probíhal nákup cukrové řepy vcelku plynule, bez větších problémů.

Technologicky je zpracovávaná řepa vesměs dobré kvality. Základní ukazatele výroby cukru a melasy v kampani 2004/05 pocházejí z druhého odhadu ČMCS v listopadu 2004. Podle zjištění ČMCS byla celková sklizňová plocha a produkce cukrové řepy v roce 2004 vyšší než udává ČSÚ.

Cukernatost se pohybuje v rozmezí 17 - 19 %, průměr v kampani se odhaduje na **17,5 %**. Průměrný výnos polarizačního cukru by byl podle tohoto odhadu **8,37 t/ha**, což je na velmi dobré evropské úrovni. Při odhadovaném zpracování cca **3,6 mil. t řepy** v roce 2004/05 se předpokládá celková **produkce cukru 547 tis. t**, tedy o **33,4 tis. t** více než v předchozí kampani. Výnos bílého cukru se předpokládá **7,11 t/ha**, tedy o něco vyšší než v předchozích letech. Průměrná výtěžnost cukru z řepy se odhaduje na poměrně vysoké úrovni **15,20 %**. Obsah cukru v melase se předpokládá pouze 2 %, proto bude zřejmě i nižší výroba bilanční melasy, cca **144 tis. t** (o 7 tis. t méně než v roce 2003/04). Po velmi vysokých cenách melasy na tuzemském trhu v roce 2002 se v roce 2003 ceny stabilizovaly přibližně na úrovni 2 500 Kč/t (meziroční pokles o 950 Kč/t). V roce 2004 se ceny melasy do 30.4. udržely na nízké úrovni 2 550 Kč/t.

Cena průmyslových výrobců melasy ČR (Kč/t)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prům.
1998	2750	2750	2750	2750	2750	2750	2750	2750	2640	2580	2500	2500	2685
1999	2500	2420	2320	2320	2320	2320	2320	2320	1815	1815	1840	1819	2174
2000	1961	1951	1951	1950	2000	2000	2000	2175	2175	2600	2600	2577	2161
2001	2562	2612	2612	2612	2612	2712	2 650	2 650	2 650	3 480	3 475	3 475	2842
2002	3738	3738	3758	3758	3783	3783	3783	3783	3783	2783	2772	2486	3496
2003	2501	2575	2548	2554	2563	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	2 550	2549
2004*	2 550	2 550	2 550	2 550	-	-	-	-	-	-	-	-	2 550

Pramen: ČSÚ,

Poznámka: * Od doby vstupu ČR do EU se již nezjišťuje CPV melasy.

Bilance výroby a spotřeby cukru včetně cukru ve výrobcích a substituentů¹⁾ (tis. t)

Ukazatel	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
Počáteční zásoba	173,3	164,7	110,7	96,6	12,8
Výroba cukru z řepy	395,2	434,2	491,2	557,6	515,4
Dovoz celkem	163,8	159,9	152,8	130,7	134,8
z toho - dovoz cukru	54,8	55,8	45,9	24,0	33,5
- dovoz cukru ve	109,0	104,1	106,9	106,7	101,3
Celková nabídka	732,3	758,8	754,7	784,9	663,0
Domácí spotřeba	445,7	451,0	436,2	642,7	398,9
Vývoz celkem	121,9	197,1	221,9	129,4	221,6
z toho - vývoz cukru	50,8	110,9	112,3	57,5	135,0
- vývoz cukru ve	71,1	86,2	109,6	71,9	86,6
Celková poptávka	567,6	648,1	658,1	772,1	620,5
Konečná zásoba	164,7	110,7	96,6	12,8	42,5

Pramen: Mze ČR, Celní statistika, SZIF a ČMCS.

Poznámka: ¹⁾ Všechny údaje jsou uvedeny od 1.9. běžného roku a končí 31. 8. následujícího roku

Vývoj cen průmyslových výrobců a spotřebitelských cen cukru v ČR

V roce 2004 se ve vývoji cen cukru na tuzemském trhu projevilo několik legislativních změn. Podle § 13 NV č. 114/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byla stanovena pro kvótový rok 2003/04 **minimální cena cukru 17 300 Kč/t**. Tato minimální cena však byla platná pouze do konce dubna a byla zrušena podle NV č. 160/2004 Sb. ze dne 24. 3. 2004. Od doby vstupu ČR do EU až do 30. 6. 2004 nebyla cena cukru na tuzemském trhu nijak regulována. Od 1.7. 2004 se cena bílého cukru na tuzemském trhu pohybuje nad hodnotou intervenční ceny (**63,19 EUR/100 kg**), tedy přibližně **21 Kč/kg**.

Výše uvedeným stanoveným limitům odpovídá i vývoj cen cukru na tuzemském trhu. Do konce dubna se cena pohybovala na úrovni 17,74 Kč/kg. Po zrušení minimální ceny, kdy neplatila žádná regulace, se v následujících dvou měsících cena zvýšila na průměrnou úroveň 21,35 Kč/kg.

V následujících čtyřech měsících po vstupu ČR do EU, vzrostla průměrná cena cukru na **22,52 Kč/kg**. Přibližně na této cenové úrovni se zřejmě cena cukru udrží i v dalším období. Průměrná CPV cukru v roce 2004 dosáhla **20,38 Kč/kg**, což představuje meziročně významný nárůst o 3,84 Kč/kg. Nicméně poté až nabude účinnosti připravovaná reforma SOT s cukrem v EU, se zřejmě ceny cukru na tuzemském trhu opět sníží. V roce 2004 začala ČSÚ nově monitorovat i CPV cukru krupice. Průměrná cena cukru krupice v roce 2004 za 10 měsíců dosáhla **20,75 Kč/kg**. Průměrná cena je jen o něco vyšší než u cen krystalového cukru v roce 2004 (20,38 Kč/kg) a odpovídá vyšším výrobním nákladům.

Vývoj spotřebitelských cen cukru v maloobchodním balení je přímo úměrný vývoji CPV. Průměrná hodnota spotřebitelských cen za 10 měsíců roku 2004 byla **21,50 Kč/kg**. Tato hodnota představuje výrazný meziroční nárůst o 3,60 Kč/kg. Na rozdíl od CPV cukru se spotřebitelské ceny cukru významně zvýšily až od července tohoto roku. Nejvyšší cena cukru **26,10 Kč/kg** byla v září. Na úrovni spotřebitelských cen mají velký vliv i velké obchodní řetězce. Lze proto předpokládat určité snížení cen, avšak bez dosažení cenové úrovně loňského roku.

Ceny průmyslových výrobců krystalového cukru a krupice v 1 kg sáčku (Kč/kg)

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Ø cena
1996	15,90	15,98	15,98	16,07	16,01	16,16	16,16	16,07	15,89	14,24	13,69	13,30	15,45
1997	13,13	12,88	12,08	11,50	11,08	10,97	10,82	11,08	11,77	12,53	12,66	12,74	11,94
1998	12,76	12,90	12,90	13,00	13,51	13,59	14,63	14,72	14,72	14,51	14,48	14,47	13,85
1999	14,48	14,48	14,45	14,45	14,50	14,50	15,07	15,14	15,43	15,48	15,96	16,00	15,00
2000	16,01	16,72	16,67	16,67	16,62	16,64	16,60	17,80	18,20	18,17	18,16	18,14	17,20
2001	18,15	18,18	18,17	18,16	18,16	18,12	18,14	18,16	18,16	18,17	18,03	18,04	18,14
2002	18,03	18,07	17,96	17,92	17,90	17,90	17,30	17,27	17,64	18,01	17,90	14,65	17,55
2003	13,80	17,16	17,32	17,22	17,20	17,86	17,94	17,93	17,97	18,00	18,00	17,99	16,54
2004	17,76	17,74	17,74	17,74	20,08	22,62	22,78	22,36	22,88	22,08	-	-	20,38
Cena průmyslových výrobců krupice v Kč/kg													
2004	18,14	18,10	18,05	17,85	20,71	23,59	23,82	22,35	22,58	22,30	-	-	20,75

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny krystalového cukru (Kč/kg)

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Ø cena
1996	22,35	22,39	22,36	22,29	22,25	22,23	22,17	22,08	21,87	21,53	20,52	19,53	21,80
1997	19,03	18,57	17,88	16,90	15,65	14,66	14,24	14,28	14,88	15,51	16,24	16,38	16,19
1998	16,63	16,72	16,66	16,66	17,35	18,11	18,59	19,43	19,57	19,65	19,42	19,21	18,18
1999	19,14	19,09	18,97	18,97	18,89	18,81	19,33	19,67	19,66	19,72	20,17	20,38	19,43
2000	20,40	20,45	20,54	20,57	20,56	20,60	20,63	21,00	21,64	22,20	22,29	22,21	21,09
2001	22,02	21,80	21,76	21,65	21,77	21,66	21,62	21,59	21,64	21,61	21,47	21,16	21,65
2002	21,33	21,14	20,64	20,76	20,66	20,25	20,08	20,00	20,01	19,97	19,93	18,95	20,31
2003	18,85	17,90	17,71	17,34	17,12	16,98	16,89	16,79	17,09	17,91	18,61	19,03	17,90
2004	19,32	19,23	19,20	19,12	19,37	19,73	21,37	25,82	26,10	25,78			21,50

Pramen: ČSÚ

Prodej cukru z tuzemských cukrovarů a pohyb cukru u držitelů kvót

Od počátku kvótového roku 2001/02 monitoroval údaje o pohybu cukru v ČR podle NV č. 114/2001 Sb. SZIF. Podle tohoto nařízení probíhalo sledování pohybu cukru až do 30. 6. 2004.

V roce 2003/04 bylo prodáno z českých cukrovarů za období 10 měsíců celkem **425 731 t**, tj. o 100 390 t méně než za stejné období roku 2002/03. V tomto roce byl ale nejvyšší celkový prodej cukru z českých cukrovarů po rozdělení ČSFR. Nejvyššího prodeje v roce 2003/04 bylo dosaženo před vstupem do EU v měsících únor až duben (celkem 197 650 t).

Pro tuzemský trh bylo v roce 2003/04 prodáno celkem **255 420 t**, tedy o 130 634 t méně než za srovnatelné období roku 2002/03. V roce 2003/04 bylo prodáno z cukrovarů celkem **170 311 t** cukru a cukru ve výrobcích určených pro vývoz. Tento prodej byl naopak o 30 243 t nižší než za stejné období roku 2002/03.

V roce 2003/04 byl velký rozdíl mezi průměrnými cenami cukru prodávaného producenty cukru pro tuzemský trh a na vývoz. Zatímco pro tuzemský trh byla průměrná cena cukru za 10 měsíců roku 2003/04 **15 970 Kč/t**, tak u prodeje určeného na vývoz byla průměrná cena pouze **8 157 Kč/t**.

Prodej cukru z cukrovarů v roce 2003/04* v t

Měsíc	Tuzemsko	Přímý vývoz	Nepřímý vývoz	Vývoz celkem	Prodej celkem
Září 2003	6 457	5 265	8 783	14 048	20 505
Říjen	6 824	6 064	7 906	13 970	20 794
Listopad	15 899	4 533	7 734	12 268	28 167
Prosinec	19 620	4 850	6 027	10 876	30 496
Leden 2004	15 480	5 073	9 056	14 128	29 608
Únor	28 689	10 452	6 454	16 907	45 596
Březen	45 642	13 805	8 476	22 281	67 923
Duben	61 430	10 945	12 386	23 331	84 761
Květen	27 576	19 092	3 061	22 153	49 729
Červen	27 802	20 530	0	20 350	48 152
Celkem 2003/04*	255 420	100 428	69 883	170 311	425 731
Měsíční průměr	25 542	10 043	6 988	17 031	42 573
Kvóta 2003/04	322 952			131 910	454 862

Pramen: SZIF, * od 1.7.2004 platí již v ČR hospodářský rok shodný s EU, tedy 1.7. až 30.6. následujícího roku.

Pozn: Přímý vývoz – cukr určený k přímému vývozu. Nepřímý vývoz – cukr, určený ke zpracování do výrobků, které budou vyvezeny.

Přehled o zásobách a pohybu cukru u držitelů kvót v ČR

Podle nařízení Komise ES č. 314/2002 jsou intervenční agentury v jednotlivých členských zemích povinny evidovat pohyby cukru a stav zásob u jednotlivých držitelů kvót. V ČR byl pověřen tímto úkolem SZIF. V rámci tohoto sledování je monitorován i prodej cukru producentů v tuzemsku a na vývoz.

Pohyb cukru u držitelů kvót v ČR v roce 2004/2005 po měsících

	červenec	srpen	září	říjen	Součet
Nákup	228	6 835	7 457	398	14 919
Výroba cukru z řepy	0	0	37 552	191 756	229 308
Prodej na trhu ČR	17 166	30 592	29 449	31 525	108 733
Prodej do EU celkem	13 658	11 238	6 927	7 085	38 909
Vývoz do třetích zemí A+B	80	500	300	0	880
Vývoz cukru C	0	0	0	0	0
Zásoba na konci měsíce	77 047	42 516	50 454	204 023	

Pramen: SZIF

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

V roce 2004 nastala v ČR zásadní změna ve vykazování statistiky zahraničního obchodu. Zatímco do 30.4.2004 provádělo monitoring zahraničního obchodu a zveřejňování dat GR cel, tak po vstupu ČR do EU je zveřejňování statistických dat plně v gesci ČSÚ. Statistika zahraničního obchodu mezi jednotlivými zeměmi EU (tedy i ČR) je vykazována v systému INTRASTAT a dodávky zboží mezi jednotlivými zeměmi EU 25 se nazývají tzv. intrakomunitární obchod. Obchod zemí EU se třetími zeměmi (země, které nejsou členy EU) je vykazován v rámci statistického programu EXTRASTAT. Pro větší přehlednost této kapitoly zde uvádíme celková data o dovozu a vývozu ČR včetně intrakomunitárního obchodu ČR a EU.

Průběh zahraničního obchodu s cukrem a s výrobky s obsahem cukru byl v ČR v marketingovém roce 2003/04 a prvních třech měsících roku 2004/05 velmi významně ovlivněn vstupem ČR do EU. Zatímco vývoz cukru od 1.5.2004 několikanásobně vzrostl a dodávky cukru směřovaly téměř výhradně do EU, tak dovoz cukru zůstal přibližně na předchozí úrovni. Velmi výrazně rovněž vzrostly průměrné dovozní i vývozní ceny cukru až na úroveň okolo 19 Kč/kg, především jako důsledek vysoké intervenční ceny cukru v EU. Poněkud odlišná je situace u zahraničního obchodu s výrobky s obsahem cukru, kde po vstupu do EU vzrostl celkový dovoz, především u substituentů cukru (CN 1702).

Dovoz a vývoz cukru (1701)* a cukru ve výrobcích v t (v hodnotě bílého cukru)

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 ¹	Celkem	2004/05****
Dovoz 1701*	53 315	57 639	42 268	27 086	32 035	212 343	5 870
Dovoz bez 1701	123 492	111 304	111 999	106 696	132 517	586 008	33 996
Dovoz celkem	176 807	168 943	154 267	133 782	164 552	798 351	39 866
Vývoz 1701	55 526	117 372	105 689	52 641	139 933	471 161	48 257
Vývoz bez 1701	80 447	96 835	113 212	72 004	88 713	451 211	23 190
Vývoz celkem	135 973	214 207	218 901	124 645	228 646	922 366	71 447
Saldo cukr	2 211	59 733	63 421	25 555	107 898	258 818	42 387
Saldo výrobků	- 43 045	- 14 469	1 213	- 34 692	- 43 804	- 134 797	- 10 806
Saldo celkem	- 40 834	45 264	62 208	- 9 137	64 094	124 015	31 581

Pramen: Celní statistika ČSÚ * 1701 - skupina položek cukr; ** od 1.7. do 30.9. 2004.

¹⁾ Pozn: Všechny roky s výjimkou roku 2004/05 jsou počítány za období 1.10. až 30.9.

Saldo dovozu a vývozu cukru v mil. Kč

	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	Celkem	2004/05*
Dovoz	604,8	607,7	450,9	227,4	335,6	2 226,4	124,3
Vývoz	491,8	1 166,4	1 018,3	418,5	2 224,3	5 319,7	931,3
Saldo cukr	- 113	+ 558,7	+ 567,4	+ 191,1	+ 1 888,7	+ 3 093,3	+ 807

Pramen: Celní statistika ČSÚ,

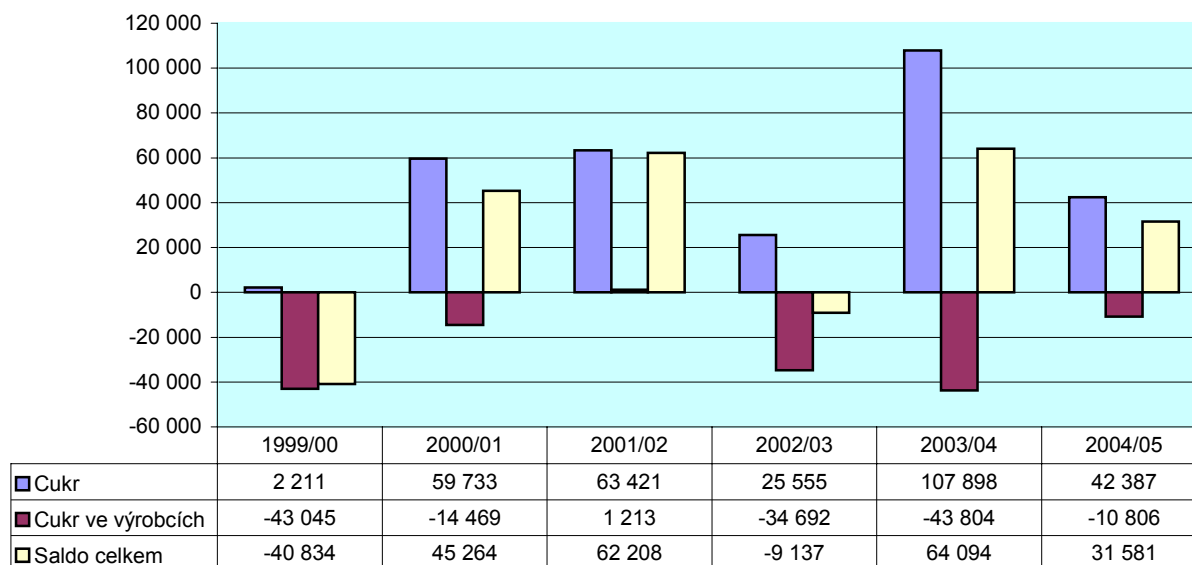
Poznámka: * od 1.7. do 30.9.2004 (od 1. 7. začíná hospodářský rok v EU).

I když kvóťový rok 2003/04 skončil již 30. 4. 2004, z důvodu porovnání stejných období je sledován zahraniční obchod v sektoru cukru v roce 2003/04 až do 30. září (12 měsíců).

Aktivní saldo zahraničního obchodu ČR s cukrem a výrobky s obsahem cukru v roce 2003/04 (v hodnotě bílého cukru) dosáhlo **64 094 t**. Přitom v roce 2002/03 byla celkově pasivní bilance (- 9 137 t). Za posledních pět marketingových let je celková bilance salda aktivní v celkové výši **124 015 t**. ČR je dlouhodobým čistým vývozcem cukru. Aktivní salda zahraničního obchodu má ČR pouze u cukru, které v roce 2003/04 velmi výrazně vzrostlo na **107 898 t** (ve finančním vyjádření **1 888,7 mil. Kč**). Meziročně se aktivní saldo zvýšilo o **1 697,6 mil. Kč**.

Pasivní bilanci zahraničního obchodu má ČR naopak dlouhodobě u výrobků s obsahem cukru, v roce 2003/04 v celkové výši **43 804 t**. Vývoj salda u obchodu s cukrem byl z velké části ovlivněn vstupem ČR do EU. I v roce 2004/05 má saldo zahraničního obchodu podobný vývoj jako v období od 1. 5. do 30. 6.2004, tedy výrazně aktivní hodnotu (42 387 t) u obchodu s cukrem a pasivní bilanci (10 806 t) u obchodu s výrobky.

Vývoj salda bilance cukru a cukru ve výrobcích v t

V roce 2003/04 (do 30. září) bylo do ČR dovezeno **32 035 t** cukru v celkové finanční hodnotě **335,6 mil. Kč**, což je o 4 950 t a 108,2 mil. Kč více než v roce 2002/03. Nejvíce cukru bylo dovezeno v druhém čtvrtletí roku 2004, celkem 9 677 t. Vcelku byl cukr dovážěn ve čtvrtletích poměrně rovnoměrně, podle výše stanovených kvót (do 30.4.2004). Dovožní cena cukru byla v roce 2003/04 (do 30. 9.) poměrně vysoká, v průměru **10 452 Kč/t**. V důsledku vysoké intervenční ceny cukru v EU se tato hodnota podstatně zvýšila od počátku května (v průměru 18 450 Kč/t).

V roce 2003/04 bylo z ČR vyvezeno celkem **133 933 t** cukru v celkové hodnotě **2 224,3 mil. Kč**. Vývoz cukru se meziročně zvýšil téměř trojnásobně o 87 292 t a dosáhl tak historicky nejvyšší úrovně od vzniku samostatné ČR. Nejvyšší tempo vývozu bylo v druhém čtvrtletí roku 2004, kdy bylo vyvezeno celkem **55 750 t** cukru. Po 1. květnu 2004 (podobně jako u dovozu) se rapidně zvýšila průměrná cena cukru vyvezeného z ČR nově v rámci intrakomunitárních dodávek, na průměrnou hodnotu **20 290 Kč/t**. To odpovídá zhruba stanovené intervenční ceně cukru v EU. Průměrná vývozní cena cukru do třetích zemí byla ve stejném období pouze 6 900 Kč/t.

Vývoj dovozu a vývozu cukru v tunách (skupina položek celního sazebníku 1701)

	2001		2002		2003		2004	
	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz	Dovoz	Vývoz
Leden	4 788	3 884	4 181	7 648	2 918	1 573	7 555	4 323
Únor	5 929	7 604	3 703	7 323	2 049	3 017	308	9 662
Březen	6 256	5 746	1 638	4 715	1 040	2 958	559	10 916
Duben	6 735	6 867	5 895	5 612	1 728	2 542	7 863	8 832
Květen	3 715	6 055	1 672	3 269	1 970	2 436	1 632	18 599
Červen	3 761	7 362	1 972	5 501	1 501	2 155	182	28 319
Červenec	5 449	21 297	6 999	7 756	2 373	1 421	352	21 135
Srpen	4 827	22 420	1 220	7 496	1 443	2 854	2 428	18 125
Září	4 858	14 587	1 356	8 557	4 528	3 947	3 102	9 100
Říjen	7 782	16 915	6 014	13 965	7 321	3 884	Celkem 2004/05	
Listopad	3 953	13 262	893	10 529	462	3 482	5 882	48 360
Prosinec	1 996	18 207	743	5 483	344	3 810		
Kalend. rok	60 049	144 207	36 285	87 856	27 676	34 078	23 981	129 001
Market. rok	2000/01		2001/02		2002/03		2003/04*	
	58 253	118 883	42 366	106 263	27 199	52 879	26 126	91 828

Pramen: Celní statistika ČSÚ, * do 30. 6. 2004

Vývoj ceny cukru z dovozu (v Kč/t a v mil. Kč)

	2001		2002		2003		2004	
	Kč/t	mil. Kč	Kč/t	mil. Kč	Kč/t	mil. Kč	Kč/t	mil. Kč
I. čtvrtletí	9 822	166,7	11 240	107,0	7 827	47,0	8 146	68,6
II. čtvrtletí	9 855	140,2	10 220	97,5	8 373	43,4	7 702	74,5
III. čtvrtletí	10 053	149,5	10 060	96,3	8 335	68,7	21 126	124,3
IV. čtvrtletí	10 931	150,1	8 823	67,5	8 390	68,2		
Kalend. rok	10 100	606,5	10 100	368,3	8 213	227,3	11 150	267,4*
Market. rok	2000/01		2001/02		2002/03		2003/04*	
	10 371	604,2	10 642	450,9	8 328	226,6	10 484	335,6

Pramen: Celní statistik ČSÚ, * do 30.9.2004

Teritoriální rozdělení zahraničního obchodu s cukrem v ČR

Teritoriální rozdělení vývozu cukru z ČR v letech 1999 – 2004 v t

Země/Teritorium	1999	2000	2001	2002	2003	2004*	2004**
Evropská unie	10 626	19 151	10 396	11 312	3 595	1 523	117 570
% z celkového vývozu	56,4	26,4	7,2	12,9	10,5	4,5	91,1
z toho:							
Německo	817	4 593	5 691	4 496	145	222	16 707
Rakousko	5 303	11 040	1 548	4 752	1 685	783	25 506
Belgie	0	0	0	0	0	0	15 088
Španělsko	1 707	100	16	47	24	142	142
Itálie	2 791	3 109	2 440	2 770	1 726	368	11 725
ostatní země EU	8	309	691	247	15	8	2 683
CEFTA	6 326	5 990	3 2 169	36 308	19 554	22 633	-
% z celkového vývozu	33,6	8,3	22,3	41,3	57,3	67,1	-
z toho:							
Slovensko	4 129	2 066	3 611	5 975	9 065	7 326	15 102
Polsko	407	1 304	21 232	20 455	2 641	1 019	10 598
Maďarsko	378	373	2 853	3 903	1 510	11 442	17 701
Slovinsko	20	1 179	3 416	2 291	728	2 316	2 316
Ostatní země	1 392	1 068	1 057	3 664	5 610	530	-
Rusko	0	6 903	3 840	1 500	0	0	0
Ost. země SNS	0	33 842	44 005	5 625	64	0	0
% z celkového vývozu	-	46,7	30,5	6,4	0,2	-	-
z toho:							
Uzbekistán	0	25 500	25 420	1 020	0	0	0
Ukrajina	0	4 102	5 112	1 000	64	0	0
Moldávie	0	2 440	12 450	2 600	0	0	0
Turkmenistán	0	900	300	0	0	0	0
Bělorusko	0	900	303	1 005	0	0	0
Ostatní země	1 903	6 604	53 797	33 108	10 866	9 577	11 440
% z celkového vývozu	10,0	9,1	37,3	37,7	31,9	28,4	8,9
z toho:							
Jugoslávie	94	2 952	19 600	9 905	529	0	0
Chorvatsko	0	204	17 061	13 762	600	2 049	2 049
Bosna	1 236	2 019	15 538	8 275	8 632	6 927	8 211
Makedonie	0	0	1 000	0	1 104	550	550
Vývoz celkem	18 855	72 490	144 207	87 853	34 079	33 733	129 010

Pramen: Celní statistika, * do 30.4.2004, ** 1.1. – 30.9.2004.

1. Teritoriální rozdělení bilance zahraničního obchodu s cukrem do 30.4.2004

V posledních dvou letech se změnila teritoriální struktura českého vývozu cukru. V roce 2003 se prakticky zastavil vývoz cukru do zemí SNS, kam v letech 2000 a 2001 směřovalo největší množství vyvezeného cukru z ČR. Zatímco v roce 2002 bylo největší množství cukru vyvezeno do zemí CEFTA (36 308 t) a zemí bývalé SFRJ (31 942 t), tak v roce 2003 celková úroveň vývozu do těchto oblastí značně poklesla. V roce 2004 před vstupem do EU bylo nejvíce cukru vyvezeno do zemí **CEFTA**, celkem **22 633 t** (67,1 % z celkového vývozu). Největší množství cukru bylo vyvezeno do **Maďarska** (11 442 t) a na **Slovensko** 7 326 t. Dlouhodobě se udržuje vysoké tempo vývozu do **Bosny** (6 927 t).

Tak jako v předchozích třech letech i v tomto roce jasně převažuje dovoz cukru ze zemí **EU** (**10 284 t**), převážně z **Německa**. Z této země bylo do ČR dovezeno do 30.4.2004 celkem **9 223 t**, což představuje **56,7 %** z celkového dovozu cukru.

Druhým největším dovozcem cukru do ČR v celkovém množství **5 924 t** byly země **CEFTA**. Největší množství dovezeného cukru pocházelo tradičně z **Polska**, celkem **4 349 t**. Ze Slovenska bylo do konce dubna 2004 dovezeno celkem 1 575 t.

Teritoriální rozdělení dovozu cukru do ČR v letech 1999 – 2004 v t

Země/Teritorium	1999	2000	2001	2002	2003	2004*	2004**
Evropská unie	9 515	14 870	42 417	20 930	17 298	10 284	23 660
% z celk. dovozu	19,2	30,8	70,5	57,7	62,5	63,1	98,7
z toho:							
Německo	7 044	10 546	40 718	17 454	15 165	9 223	10 729
Rakousko	501	3 320	1 311	3 337	1 963	988	1 535
ostatní země EU	1 909	1 004	388	139	170	73	195
CEFTA	34 278	22 129	13 018	14 696	10 259	5 924	-
% z celk. dovozu	69,2	45,8	21,6	40,5	37,1	36,4	-
z toho:							
Slovensko	3 085	4 106	2 500	3 573	2 773	1 575	6 317
Polsko	31 193	18 014	10 518	10 823	7 386	4 349	4 884
ostatní země	5 742	11 276	4 667	659	120	77	322
% z celk. dovozu	11,6	23,4	7,9	1,8	0,4	0,5	1,3
z toho :							
ČR	5 738	10 448	4 667	560	0	0	82
Ostatní	4	828	0	99	120	77	240
ČR celkem	49 534	48 275	60 202	36 285	27 676	16 285	23 982

Pramen: Celní statistika. * do 30.4. ** 1.1. – 30.9.2004.

2. Teritoriální rozdělení bilance zahraničního obchodu s cukrem po 1.5. 2004

Po vstupu ČR do EU se zahraniční obchod s cukrem i výroby s obsahem cukru řídí v rámci předpisů ES o obchodu se třetími zeměmi, což m.j. znamená, že dovoz i vývoz cukru nad stanovenou množstevní hranicí podléhá licenčnímu řízení. Obchod s cukrem se zeměmi EU se taktéž uskutečňuje podle příslušných předpisů. Prakticky se jedná o bezcelní obchod v rámci jednotného trhu EU.

Po přistoupení ČR k EU se změnila struktura dovozu, ale především vývozu cukru z ČR. V rámci vzájemného obchodu mezi jednotlivými členskými zeměmi EU se jedná o dodávky zboží v rámci intrakomunitárního obchodu. Nejvíce cukru, celkem **4 742 t** bylo do ČR dodáno ze Slovenska. Za období 5 měsíců se významně snížily dodávky cukru z **Polska**, na celkové množství 534 t. Přitom za období 7 měsíců roku 2003/04 bylo z Polska dovezeno 6 642 t cukru. Velmi výrazně se snížily i dodávky cukru z **Německa**, na 1 506 t. Průměrná cena dodávek cukru z **EU** do ČR vzrostla na **18,63 Kč/kg**.

Dodávky cukru mezi zeměmi EU 25 a ČR a bilance obchodu cukru se třetími zeměmi*

	Dovoz (t)	Kč/kg	Vývoz (t)	Kč/kg	Saldo (t)
Rakousko	547	26,10	24 723	20,37	24 176
Německo	1 506	10,52	16 485	18,27	14 979
Belgie	23	53,60	15 088	22,06	15 065
Itálie	3	-	11 357	21,70	11 354
Polsko	534	5,62	9 579	17,77	9 045
Slovensko	4 742	20,55	7 776	20,38	3 034
Maďarsko	46	25,52	6 259	19,79	6 213
Řecko	0	-	1 975	20,00	1 975
Ostatní země EU	130	-	702	-	572
EU 25 celkem	7 402	18,63	93 241	20,29	85 839
Intrakomunitární obchod (mil. Kč)	137,9		1 891,9		1 754
Třetí země celkem	165	24,98	1 334	6,90	1 169
Bilance obchodu celkem	7 697	18,45	95 277	19,96	87 580

Pramen: ČSÚ. * od 1.5. do 30.9.2004

Vývoz cukru se po 1.5.2004 zvýšil více než dvojnásobně oproti předchozím sedmi měsícům roku 2003/04 na celkové množství **95 277 t**. Dodávky cukru směřovaly téměř výhradně do zemí EU, kam bylo dodáno celkem 93 241 t. Nejvíce cukru v celkovém množství **24 723 t** bylo dodáno do **Rakouska**. Velmi významné dodávky cukru z ČR byly dále realizovány do Německa, Belgie, Itálie, Polska, Slovenska a Maďarska. Průměrná vývozní cena cukru do zemí EU se zvýšila na průměrnou úroveň **20,29 Kč/kg**. Vývozy cukru do třetích zemí byly marginální. Přitom v předchozím období byly tyto země hlavními odběrateli cukru z ČR.

Zahraniční obchod výrobků s obsahem cukru

Bilance zahraničního obchodu s výrobky s obsahem cukru v roce 2003/04 v ČR za období 7 měsíců měla pasivní saldo v celkovém množství – **20 520 t** cukru. Za období 12 měsíců (do 30.9.2004) vzrostla hodnota pasivního salda až na **43 083 t** (v hodnotě cukru). To představuje nejvyšší hodnotu pasivního salda v historii samostatné ČR. Česká republika má sice jako člen EU od 1. května výraznější celní ochranu u výrobků s obsahem cukru, ale dovozy z třetích zemí nejsou oproti dodávkám z EU 25 příliš významné. Vývoj salda je dále srovnáván za období 12 měsíců.

Nepríznivý vývoj salda přetrvává i v roce 2003/04 u skupiny položek CN **1702**, zahrnující převážně substituenty cukru (- 25 732 t) a u výrobků s obsahem kakaového prášku CN **1806** (- 4 664 t). V roce 2003/04 došlo k několika výrazným změnám ve vývoji salda u některých skupin položek. U skupiny CN **2106** (sirupy a potravinářské přípravky) bylo dosaženo aktivního salda 2 875 t (meziroční navýšení o 6 560 t). Řada dalších položek však vykazuje zhoršení obchodní bilance. Velmi výrazné prohloubení pasivního salda nastalo u skupiny CN **1901** (přípravky z mouky a těsta), kde pasivní saldo vzrostlo z 5 692 t v roce 2002/03 na 12 169 t v roce 2003/04. U skupiny CN **1905** (pekařské výrobky) vzrostlo pasivní saldo na hodnotu 4 416 t. Významně vzrostlo pasivní saldo také u skupiny **2009** (ovocné šťávy), na celkové množství 3 423 t.

Největší zhoršení obchodní bilance v roce 2003/04 nastalo u skupiny položek CN 2202 (minerální vody a sodovky). I když má ČR v roce 2003/04 aktivní saldo 1 684 t, tak v meziročním porovnání se snížilo o 8 320 t. U této české tradiční vývozní položky se v posledních dvou letech výrazně snižují dodávky především do sousedních zemí EU. Vývoz do Německa poklesl od roku 2001/02 do roku 2003/04 z celkového množství 13 700 t cukru na 2 480 t, navíc se v posledních dvou letech významně zvýšil dovoz minerálních vod do ČR ze Slovenska, a to o více než 2 tis. t cukru ročně.

Salda zahraničního obchodu s výrobky s obsahem cukru v letech 2002/03 až 2003/04 v t cukru

		2002/03	2003/04**				1. 5. – 30. 9. 2004		
		Saldo	Dovoz	Koef.	Vývoz	Saldo	Dovoz	Vývoz	Saldo
0402	mléko, smetana s cukrem	440	280	0,42	791	511	378	556	178
0403	mléč. výrobky s cukrem	- 2 751	2 576	0,11	453	- 2 123	1 717	665	- 1 052
0404	mléč. výrobky ostat.	44	0	0,25	74	74	324	10	- 314
0811	ovoce a ořechy mrazené	- 55	29	0,20	0	- 29	1	0	-1
1702	ost. přírod. cukry a substit.	- 27 662	15 743	1,0	3 365	- 12 378	16 950	3 596	- 13 354
1704	cukrovinky bez kakaa	7 097	7 678	0,60	10 835	3 157	6 536	12 961	6 425
1806	čokoláda, ost. kakaové výr.	- 4131	11 206	0,38	9 101	- 2 105	6 570	4 011	- 2 559
1901	přípr. z mouky, směsi, těsta	- 5 692	4 310	0,35	960	- 3 350	9 560	741	- 8 819
1904	výr. z obilnin (pražení, atd)	- 479	532	0,10	191	- 341	285	181	- 104
1905	pekařské výrobky, pečivo	- 3 509	7 327	0,38	4 602	- 2 725	5 463	3 772	- 1 691
2006	ovoce, zelen. konzerv. cukr.	- 421	369	0,57	16	- 354	122	14	- 108
2007	džemy, protlaky s cukrem	- 887	1 589	0,54	570	- 1 019	683	718	35
2008	ovoce, ořechy, jin. uprav.	- 1 940	2 282	0,08	364	- 1 918	729	549	- 180
2009	ovoc. šťávy (i vinné mošty)	- 529	2 173	0,30	706	- 1 467	2 891	935	- 1 956
2101	esence, výtažky z kávy, čaje	132	530	0,20	568	38	295	348	53
2103	omáčky, přípr., kořen. směs	699	227	0,10	558	331	265	529	264
2105	zmrzlina, eskymo apod.	- 1 204	611	0,47	146	- 465	1 114	287	- 827
2106	sirupy a potravin. přípr. ost.	- 3 685	5 837	0,05	9 942	4 105	3 364	2 134	- 1 230
2202	miner. vody a sod. s cukr.	10 005	6 265	0,10	5 835	- 430	3 573	5 687	2 114
2205	vermut a desertní vína	-	-	0,05	-	-	-	-	-
2208	alkoh., destil. (pod 80% líh)	- 156	1 168	0,30	1 136	- 32	964	807	- 157
	Celkem	- 34 690	70 734	0,28*	50 213	- 20 520	61 783	38 500	- 23 283

Pramen: Celní statistika, *koeficienty určují průměrný procentický obsah cukru, ** do 30.4.2004

PŘÍLOHA

Cukrovarnická statistika ČR (zpracováno z ročních kampaňových hlášení)

Kampaň*	Sklizňová plocha	Zpracováno řepy	Výnos kořene	Cukernatost řepy	Výnos polarizač. cukru	Výroba cukru z řepy	Výtěžek cukru z řepy	Výnos cukru	Výroba melasy	Počet cukrovarů	Zpracov. řepy
roky	tis. ha	tis. t	t/ha	%	t/ha	tis. t	% n. ř.	t/ha	tis. t		dný
1990	120,13	4 065,7	33,86	16,33	5,52	520,00	12,79	4,33	248,49	47	79
1991	119,00	3 850,0	32,35	17,54	5,67	540,00	14,03	4,54	207,06	43	70
1992	125,63	4 014,1	31,95	16,02	5,12	544,53	13,56	4,33	232,12	41	72
1993	110,81	4 346,5	39,22	16,79	6,57	575,55	13,24	5,18	228,03	39	74
1994	91,10	3 092,4	33,86	15,59	5,28	375,22	12,13	4,17	160,17	31	81
1995	93,87	3 777,2	40,72	15,96	6,50	476,69	12,62	5,22	184,68	29	63
1996	103,69	4 417,4	42,06	16,99	7,15	610,00	13,81	5,88	205,00	28	76
1997	95,77	3 875,5	39,76	16,56	6,67	531,70	13,72	5,53	177,00	26	88
1998	79,15	3 958,2	44,88	15,83	7,10	470,18	13,07	5,94	152,37	16	72
1999	57,91	2 725,0	46,94	17,28	8,11	395,18	14,50	6,87	107,15	11	74
2000	60,31	2 889,6	47,44	17,66	8,38	444,65	14,94	7,08	117,20	13	72,3
2001	78,90	3 900,0	49,40	15,66	7,74	499,00	12,80	6,32	161,00	14	101
2002	79,50	4 003,0	50,30	16,13	8,12	548,00	13,69	6,89	152,10	13	103,5
2003	74,00	3 350,0	45,27	18,20	8,24	509,00	15,20	6,88	157,45	13	96
2004**	77,00	3 600,0	46,75	17,50	8,38	547,00	15,20	7,10	144,00	12	81

Pramen: ČMCS, * Některá kampaňová data nemusí být shodná s údaji ČSÚ nebo SZIF, ** odhad k listopadu 2004